

DOLENJSKI

KNJIŽNICA
RCA
PO

glasilo socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Novo mesto

Lastnik in urednik: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsako sredo. Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za izposojnino 900 din oziroma 3 ameriške dolarje. — Tek. račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-Z-34

Stev. 40 (394) LETO VIII
NOVO MESTO, 2. OKTOBRA 1957

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 80. Pošt. pred. Novo mesto 33. Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska Ciaspisno-založniško podjetje »Slov. poročevalec« v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. »evl

TEDEN
OTROKA

Za mladi rod — za našo bodočnost

To je sladko letošnje grozdje! Kjer se vedno čakajo s trgatvijo, tam bodo postavili na mizo najboljše pridelek in najslajše pljčo. Brataca na sliki se zadovoljno obiluzeta nad grozdom, ki sta ga v Beli krajini pravkar dobila s trte. Upajmo, da bo že te dni lepo vreme le omogočilo tudi dobro trgatve.

»Ustvarjamo pogoje za zdravo rast naših otrok!« Pod tem geslom začnemo letošnji Teden otroka, ki ga praznujemo vsako leto v začetku oktobra. Medtem ko nekaterim po svetu ni mar žrtve in težkih posledic zadnje vojne, ponekod pa skušajo z rožljanjem orožja reševati zapletena svetovna vprašanja, ustvarjamo v socialistični družbi pogoje, da bi imel naš mladi rod vse materialne in kar najboljšo duhovne možnosti za zdrav in pravičen razvoj. Pri tem delu smo dosegli zadnja leta že lepe uspehe; skrb za zdravo rast naše mladine pa nam nalaga nove naloge in odpira pred nami vrsto vprašanj, ki se tičejo vsakogar, ki mu je pri srcu sreča in bodočnost naših narodov.

za Teden otroka živeli vse leto in delali tja do prihodnjega Tedna otroka. Usmernjala jih bo Socialistična zveza, v njih pa so predstavniki vseh množičnih organizacij, sol in mnogih ustanov. Marsikaj bodo pripravili ti odbori, za uresničitev njihovih zamisli pa samo dobra volja, požrtvovalnost, veselje do dela in organizacijska plat dostokrat ne bodo dovolj. Potrebna bo mimo moralne predvsem tudi finančna podpora občin, ki pri sestavljanju proračunov za leto 1958 ne bi smele prezreti dela društev in organizacij, ki skrbijo za mladino.

ske in šolske otroke — vse to je pred nami. Na kulturnih prireditvah v tem tednu bodo predstavniki društev prijateljev mladine seznanili ljudi z dosedanjimi in bodočo skrbjo družbe za mladi rod. Razstave v izložbah bodo pokazale, kako skrbje organizacije za otroke. Okrajni in občinski sveti za zdravstvo bodo vse leto mimo drugega temeljiteje skrbeli za

ujeljavljanje posvetovalnic za žene in otroke, za redne šolske zdravniške preglede otrok in za utrjevanje rejniške službe. Pedagoško društvo za novo-meški okraj bo študijsko obdelalo ankete odgovore o socialnih in zdravstvenih razmeram šolske mladine v okraju. (Nadaljevanje na 4. strani)

Kanalizacija v Trebnjem je bila že dolgo potrebna. Te naloge so se lotili letos in navzile raznim težavam delo kar lepo napreduje.

Sindikati pred volitvami

Ta in prihodnji mesec tudi volitve novih vodstev sindikalnih organizacij. Na razširjenem seji predsedstva okrajnega sindikalnega sveta Novo mesto so 27. septembra, obravnavali potek priprav za volitve občinskih ljudskih odborov in sodelovanje delavcev in uslužbencev na zborih volivcev. Ocena je bila kritična in ne preveč razveseljiva.

Gradnje v Metliki

Gradnja zdravstvenega doma v Metliki je prevzelo Splošno gradbeno podjetje »Pionir«. Pred štirinajstimi dnevi so z buldožerom izvršili glavni izkop, te dni pa so združeni delavci pričeli betonirati temelje. Tudi dela pri vinski kleti napredujejo. Narejen je konzolni hodnik ob obeh straneh, prav tako so betonirani podstavki, na katere zdaj betonirajo armirane nosilce za sode. Po vsej dolžini je že napeljana fluorecena razsvetljava. Zdjaj bodo zaželi z delom teracerj, ki bodo v kleti položili črno-beli tlak. Četvorček tovarne BETI obmetavajo v notranjini. V stanovanjva se bodo stranke vestile že pred zimo.

Zdaj: šolska reforma

S tridnevne konference šolskih upraviteljev in ravnateljev v Dolnji Toplicah

Svet za šolstvo in tajništvo za šolstvo, prosveto in kulturo pri okrajnem ljudskem odboru Novo mesto sta v dnevi 27., 28. in 29. septembra organizirala v Dolnji Toplicah delovno konferenco za vse upravitelje splošno izobraževalnih sol, gimnazij in ostalih sol v okraju. Konferenci so prisostvovali tudi Franc Kimovec-Ziga, član CK ZK Slovenije, republikanski inšpektor za obvezno šolstvo Mehora, šolski inšpektorji za obvezno šolstvo Drago Vondrič, Marijan Binter in Vrabič, Va-

bilu za sodelovanje se je odzval tudi sekretar okrajnega odbora SZDL Martin Zugelj. Gostje so v plodnem razgovoru, ki je sledil vsem referatom, dodajali svoje misli, gledanja in izkušnje. Tovariš Kimovec je razen tega z uvodnim predavanjem osvetlil dolžnost družbe, prosvetnih delavcev in občinskih ljudskih odborov do reforme šolstva, ki naj postane aktivna postavka socializma. Upravitelji sol so po referatih članov sveta in tajništva živahno razpravljali o solah v okraju, o delu v šolskih odborih in ostalih forumih družbenega upravljanja, o organizacijah šolske mladine in o delovnih metodah v učilnicah. Mnogo časa je bilo posvečeno novim načrtom za prvi, drugi, tretji in četrti razred osemeltnih sol. Učiteljske z novomeške vadnice in osemletne šole iz Metlike in Trebnjega so prisotnim prikazale bistvene razlike med starim in novim učnim načrtom za te razrede ter prikazale nove težnje v njih. Udeleženci so se razšli z mnogimi lepimi načrti. Pričakuje-

mo, da bodo s pripravljenostjo za delo in s pomočjo vse javnosti dosegli zaželene uspehe. O čem naj razpravljajo šolski odbori, sveti in organizacije, pa bomo poročali v naslednjih številkah Dolenjskega lista. N. G. VELIK PRIDELEK SLADKORNE PESE Letos imamo v naši državi posejano sladkorno peso na površini 75 tisoč hektarov. Na isti površini smo lani pridelali 105.746 vagonov sladkorne pese. letos pa kaže, da jo bo okoli 155 tisoč vagonov. Računajo, da bo osem naših tovarn sladkorna proizvodilo letos, 190 tisoč ton sladkorja — 40 tisoč ton več kot lani.

VELIK PRIDELEK SLADKORNE PESE

Priprave so končane, zavesa dvignjena. Promenačni koncert novomeške godbe pod taktirko kapetana Josipa Jankovića privablja mlado in staro pred kostanjevski Dom kulture, kjer se zbere do mraka več kot tisoč ljudi. Med njimi je predsednik zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije tovariš Ivan Regent s soprogo, tu so tovariši

ZACELE SO SE PRIREDITVE DOLENJSKEGA KULTURNEGA FESTIVALA

Umetniki med ljudstvom

Nad 2000 ljudi na predstavi Smetanove PRODA NE NEVESTE v kostanjeviškem gradu — Triumf ljubljanske Opere kronan z iskreno hvaležnostjo ljudstva, ki je prisrčno sprejelo svoje umetnike

Jože Borštnar, predsednik okrajnega odbora Socialistične zveze in pokrovitelj Dolenjskega kulturnega festivala, zvezi ljudski poslanec Zivko Bernot, podpredsednik OLO Viktor Zupanc, tajnik zveze Svobod in prosvetnih društev Vinaro Trankaus, predstavniki ljudske oblasti, organizacij in društev kostanjeviško-podboške občine, kulturno-prosvetni delavci iz Novoga mesta, Ljubljane in domaćega mesta, dijak in solarji. Po himni zadonje fanfare, restavirani ogenj pred gomolom pa občari lica valjujoče množice, ki navdušeno pozdravi uvodne besede pokrovitelja festivala. Lepo je, svečano in vzvišeno, pa hkrati spet tako domače in nenarejeno, da je ljudem zares toplo v srcih in očeh. Do zadnjega kotička napolnijo nato gostje in domačini tokrat spet premlajno dvorano, sredi katere zaigra ljubljansko Eksperimentalno gledališče Platonove »Poslednje dneve Sokrata«. Filozofsko delo med kostanjeviškimi občinstvom? S pozornostjo, ki preseneča, spremljajo ljudje dogajanje sredi dvorane in navdušeno po-

zdravljajo visoko umetnost igralcev. Nedelja. Sonce mežika izza jesenskih oblačkov, ki lezejo za Upatovo goro, kot da bi hotelo pomagati organizatorjem. — Vendar ostane pri načrtu: Prodane novosti bo pela na gradskem dvorišču kamor se zgrne zgodaj popoldne več kot 2000 ljudi. Na vseh arhaidnih hodnikih nestrpno pričakujejo gledalci: ko grozdi so se pripelili najmlajši celo na ostreže desne polovice gradu. In ko stopi dirigent Rado Simoniti pred orkester, ga pozdravi navdušeno ploskanje razigrane množice. Kar sledi, je enkratno doživetje: v ozadju spuščajoči se obronki gozdov nad Kostanjevico, levo in desno grajski zidovi, vmes dve, tri kulise. Več ni treba, lepšega ozadja si ni moč zamisliti. Pevci, zbori, balet prihajajo in odhajajo, slika se vrsti za sliko, sladka muzika odmeva bez dvorišče, množica živi in diha z Marinko, Janikom, s Kečalom, z Vaškom in s plesalci, komedianjarji in z vsem tistim bliščem in čarom, ki se odvija na trati. Ljudje,

ki nikoli niso videli in čuli opere, strme in zagledani poslušajo. Z leve strani pritanejo otroci med igralce, kot da bi sodelovali z razigranimi vasčani, tam na desni pa so se fantečki tudi že pomelali med nastopajoče. Vse to nikogar ne moti. Navdušeno, iskreno in prepričevalno se trga aplavz ljudem iz srca. Zadnji akord izvenjajo. S toplo zahvalo izroči Jože Janković v imenu organizatorjev darila najboljšim umetnikom: Vilmi Bukovčevi šopek rož in Lamutovo grafiko Novoga mesta, Miru Brajniku gajbice sladkega grozdja, Ladku Korosecu in Radu Simonitiju pa pletenki najboljše portugalske. Se in še ploskajo ljudje igralcem in godbenikom, ki stoje srečni pred njimi. Srečni med nadvse zadovoljnim obiskovalci, katerim so to popoldne prinesli umetnost, veselje in užitek, ki ga zlepa ne bomo pozabili. In vsem nam se zdi, da je samo ta pot pravilna: umetnost ljudstvu, umetniki — med ljudmi! Zahvala ljubljanski Operti za njen prvi obisk je prav zato tako iskrena. Prepričani smo, da ni bila izrečena zadnjikrat.

Notranjopolitični tedenski pregled

Samostojno odločanje

Zadnjih smo zapisali nekaj o tem, kakšne novosti prinaša predlog zakona o delitvi dohodka v odnose med občino in podjetjem. Danes pa bi se začeli pri nekaterih stvarih, ki se tičejo podjetja samega. Pred dnevi so imeli v Trbovljah posvetovanje predstavniki slovenskih rudnikov. Razpravljali so o novi uredbi in se dogovorili kaj bodo predlagali na posvetovanju predstavnikov vseh rudnikov Jugoslavije. To posvetovanje je prav danes. Na trboveljsko posvetovanje so prišli vsi računovodje. Nekateri so imeli s seboj računske stroje in kar sproti računali, vsak za svoje podjetje, ali se delitve za podjetje izplača (?) ali ne. Pomembno prav je, da se podjetje te naloge lotijo temeljito in ugotove kaj bi bilo dobro v predlogu v splošno korist izpremeniti. Vendar pa se ne moremo strinjati s tem, da o stvari razpravljajo le posamezniki in kar je še slabše, izključno v interesu svojega podjetja. Tako pridemo do tega, da se splošno koristi izgube in so pottisnjeni v ozadje tudi koristni predlogi, ker jih je proglasila kritika, ki včasih sploh ni na mestu. Marsikje so začeli računati le to, če se stvar za podjetje izplača — in to, takoj, že danes in ob isti proizvodnosti, istem številu zaposlenih itd., itd. Ničce pa se ne spomni, da bi bilo treba začeti razpravo tudi s tolačenjem načel, na katerih stoji predlog novega zakona, kajti ta načela ne-

dvomno odpirajo podjetjem nove možnosti, čeprav s tem ni rečeno, da posameznih določil ne bi kazalo popraviti. Te možnosti pa nudi predlog predvsem tistim podjetjem, ki računajo na večje gospodarske uspehe, na večjo produktivnost, na to, da se bodo otresla nepotrebne delovne sile itd. Predlog bi bilo treba potemtakem ocenjevati tako, da bi istočasno razpravljali tudi o nalogah podjetij. Prav o tistih nalogah, ki bi ob predlagani delitvi dohodka prinesle v podjetje večjo proizvodnjo in zato tudi večje prejemke posameznikov. Zato bo treba spremeniti le tista določila, ki podjetja k temu ne bi spodbujala in jim ne bi dala večjih možnosti za gospodarski razvoj. Zakon sam, pa naj si bo tak ali tak, podjetjem še ne bo prinesel večjih usot denarja. Takega zakona niti ne bi mogli sprejeti. Lahko pa spremeni odnose in v tem so odlike predloga o katerem govorimo. Predlog zakona odpravlja eno od slabosti dosedanjega načina delitve dohodka: premlajno samostojnost gospodarskih podjetij. Predloženi načrt prepušča podjetjem, da po izpolnitvi družbenih obveznosti popolnoma samostojno razdeli preostali dohodek na plače in v sklade. Do sedaj je bilo z odstotki in z obračunskimi plačami točno določeno, koliko spada v sklade in koliko se lahko porabi za plače. Možnost, da samostojno odločajo, kako bodo raz-

delili preostali dohodek bo v največji meri omogočala podjetjem, da sama skrbijo za razširjeno reprodukcijo in nagrajevanje proizvajalcev. Z drugo besedo, od kolektiva bo odvisno ali bodo denar porabili za nakup novih strojev, večjih količin surovin za predelavo ali pa za plače. Nekateri se tega boje, češ kolektivi bodo dali vse za plače in ne bodo skrbeli za povečanje proizvodnje. Če bodo dali vse za plače, bo blaga na trgu začelo primanjkovati in cene bodo poskočile. Mislimo, da je ta strah neopravičen. Delanci so soupravljalci, nekakšni solastniki podjetja in prav dobro vedo, da so tudi njihove plače odvisne od napredka podjetja, to je od novih strojev, večjih količin surovin itd. Če pa bodo dali za plače le tolikšen del, da bo to posameznika spodbujalo k večji proizvodnji, bo zato tudi blaga več in višjih cen se nam ni bati. Na kongresu delavskih svetov so delegati pripovedovali o primerih, da so se kolektivi odrekli vsemu dobičku, ki bi ga sicer lahko razdelili, samo zato, da so lahko obnovili podjetje in povečali proizvodnjo. Sledi, da tak zakon lahko sprejmemo, kajti kolektivi so dokazali zrelost, ki tak ukrep dopuščajo. Seveda, tudi tjemne bodo. Prav gotovo bodo še slišali o kolektivih, ki bodo porabili za razvoj svojega podjetja bolj malo, precej več pa za plače. Take kolektive bo tržišče kmalu pritisnilo ob steno, kajti težko bo prodajati z zastarelimi stroji izdelano in prav zato drago blago. Predvidena samostojnost bo potemtakem prinesla kolektivom večje pravice, toda s tem tudi večjo odgovornost.

Prvi bo skoraj dograjen, za drugega nestrpno čakajo, da bo te dni vseljiv, med obema pa so začeli kopati že temelje za tretji 24-stanovanjski blok nad Kandijo v Novem mestu. Zadaji prvi stanovanjski blok nad nekdanjim novomeškim nogometnim igriščem.

Nesreče pri delu nas veliko stanejo

Zalostni primer težke nesreče 21. avgusta v farmacevtskem laboratoriju »Krkca« v Novem mestu, ki je povzročila smrt mladega delavca, dokazuje, da je za varnost delavcev pri delu še vedno slabo poskrbljeno. Kaj še tudi, da se navodila in ukrepi za večjo tehnično-higiensko zaščito dela ne izvajajo, ali pa se izvajajo pomanjkljivo.

To potrjuje zelo veliko število nezdov pri delu v prvi polovici letošnjega leta. V šestih mesecih je bilo v našem okraju poškodovanih pri delu 659 ljudi, na poti iz dela ali na delo pa še nadaljnjih 77. To pomeni, da je bilo v tem času poškodovanih 4,98% vseh zaposlenih. Pri nezdovah v prvem polletju sta bili tudi dve smrtni nesreči.

Zaradi posledic nezdov pri delu smo izgubili v prvem polletju 7.661 delovnih dni, kar pomeni zmanjšanje narodnega dohodka za več kot 9 milijonov dinarjev. K temu je treba prišteti še stroške zdravljenja, izplačano hranarino in drugo. Če k izgubam delovnih dni pristojemo še zmanjšanje delovnih dni za oba smrtno ponesrečena, so te številke še neprimerne večje.

V Novem mestu je bila prejšnji teden posvetovalna konferenca o higieni in sanitaciji zaščiti dela; poleg predstavnikov Okrajnega zavoda socialnega zavarovanja, komisije za higienoskotehnično zaščito dela, so bili navzoči še predstavniki 33 večjih podjetij iz okraja — od 50 vabiljenih podjetij — ter načelnik republiškega zavoda za organizacijo dela in referent republiškega zavoda za socialno zavarovanje.

Na posvetu so predvsem ugotovili vzroke za visoko število nezdov pri delu in sorazmerno visoko število obolenosti. Med vzroke spadajo predvsem neupoštevanje predpisov, neznanje, premajhen čut odgovornosti, velikokrat pa tudi alkohol. Navzile točnim predpisom in podrobim navodilom podjetja

ne posvečajo — razen nekaj izjem — dovolj paznje higieni-skotehničnim izboljšavam na delovnih mestih. Odgovorni uslužbenici podjetij čestokrat ne ugotavljajo vzrokov nesreč pri delu, zato tudi ne podvzamejo ukrepov za njihovo zmanjšanje. Veliko nezdov pri delu se zgodi tudi iz malomarnosti.

Zelo veliko je še vedno nezdov izven delovnega mesta. Ker podjetja ne raziskujejo podrobno vzrokov delovnih nezdov, se dogodi, da se delavec ponesreči doma ali izven rednega delovnega mesta, nezdova pa prijavi, kot da se je ponesrečil pri delu. Tak primer je bil v Dolenjskih Toplicah. Delavec čevljarkega podjetja si je pri izkladanju sodov nekemu privatniku zlemljal roko in nogo, prijavi pa je, da se je ponesrečil na poti v službo. Nekaj delavcev v kamnolomu Sv. Ana je bil poškodovan v pretepu, poškodoba pa je prijavitelj za delovno mesto.

Pregled delovnih nezdov po dnevih za leto polletje kaže, da se je največ nezdov pripetilo v četrtek, najmanj pa v soboto. Razmeroma veliko nesreč je bilo ob ponedeljkih, kar moramo pripisati posledicam nedelje. Po urah je bilo največ nesreč v četrti uri delovnega časa, najmanj pa v sedmi. Pregled tudi kaže, da je razmeroma največ delovnih nezdov v času največjih del na polju. Človek, ki pride na svoje delovno mesto utrujen, je seveda manj pazljiv.

Zelo velik je tudi izpad pri delu zaradi obolenosti. V prvem polletju smo zaradi bolezni izgubili 55.284 delovnih dni. To nas stane nad 66 milijonov narodnega dohodka, skupno z izgubljenimi delovnimi dnevi zaradi nezdov pri delu pa 90 milijonov din. V tem času je Okrajni zavod socialnega zavarovanja izplačal za zdravstveno zavarovanje skoraj 97 milijonov din. Za izgubljene dneve so izplačala podjetja za hranarino

Za 19 tisočakov sta jo opeharila

Ana Huč, posestnica iz Gornje Medvedje, sela pri Trebnju, je brala v Dolenjskem listu, kako je Martin Kocjan iz Mihovega pri Sentjerneju masno skušal pri prekupčevanju živino. Rada bi spoznala tistega, ki je oglašal umazano barantanje na račun rejca živine in potrošnikov mesa, kajti tudi ona je doživela nekaj podobnega. Njo so pri prodaji telice prikrajšali za več kot 19.000 din! Kmalu se je oglašil pri njej tržni inšpektor OLO Novo mesto, kateremu je potegnila krivico, ki se ji je zgodila.

Nakupovalcu živine pri kmetijski zadrugi Trebnje Viktorju

Kravcarju je nekdo povedal, da ima Ana Huč naprodaj rejno telico, kar je bilo tudi res. Odšel je k njej na dom, da se dogovorita za ceno. Pridružil se mu je še Viktor Huč, Sita sta se Medvedje selo in baje poizkušala, če bi telico lahko prignala v Trebnje. Ker je bila telica večina v hlevu in zato precej divja, sta sputovala, da bo pač treba pognjo s kamionom. S tem, da bodo težave s spravilom telice do Trebnja (čepav je Gornje Medvedje selo odaljeno od Trebnja celo kilometra ali kaj več) sta dosegla, da je lastnica pristala na prodajo »na čez«. Telico sta ocenila na dobrih 400 kg težje in končno »zglahala« za 51.000 din.

Po telico sta res šla s kamionom Mesarije Novo mesto, plačala pa sta jo z denarjem Viktorja Huča. Ta je Kravcarju izročil denar predno sta prišla do lastnice. Telico sta odpeljala v Trebnje; telica je 542 kg. Po 130 din za kilogram je zneslo 70.460 din! Dvojica je ne blagajni kmetijske zadruže prejel Viktor Huč, prevzemni listek

pa je podpisal nakupovalec Viktor Kravcar. V prijavi je Hučeva povedala tržnemu inšpektorju, da ji je ob neki priložnosti Kravcar povedal, da je telica tehtala le okoli 423 kilogramov, da pa je ta višek prevozom in za drugo.

Članek v Dolenjskem listu je Hučovo vzpodbudil, da je šla vprašati pri kmetijski zadrugi, koliko je telica tehtala. Tam so ji povedali resnico. Šla je še k predsedniku zadrugi, ki ji je svetoval, naj vložijo odškodninsko tožbo na sodišču.

Kmetijska zadruga Trebnje je v zadnjem času odločno popravila svoje poslovanje in tudi v tem primeru ravnala pošteno, ker je lastnici povedala, kako je bilo s prodajo njene telice. Tako dejanja posameznih uslužbencev zadruge, kot je v tem primeru dejanje nakupovalca

Kravcarja, pa škodujejo nehoti tudi ugledu zadruge in zmanjšujejo zaupanje do nje. Zato je treba take pojave odločno preganjati tako v interesu ugleda kmetijskih zadrug kot v interesu zaščite ljudi pred nesramnimi mešetarji. Bralce našega lista opozarjamo, naj vsak tak primer sporoči organom tržne inšpekcije, ki odločno preganjajo podobne škodljivce, mi pa bomo vsak tak pojav javno oglašili.

Na Sejenicah je gorelo

Devetnajstega septembra popoldne okoli 14.45 je pričelo goriti gospodarsko poslopje posestnika Vinka Habinca na Sejenicah pri Čatežu. Ker je bilo vse leseno in krilo s slamo, je pogorelo vse. Škoda je ocenjena na 130.000 din.

Roparski napad na cesti

Ko se je 15. septembra okoli 2.30 zjutraj vračal proti domu mizar Franc Starina iz Bušnjice vasi pri Suhorju nad Metliko, sta ga iz zasede napadla dva s koli in pobila na tla. Nezvestemu sta napadalec vzel 8.000 din in ga pustila na cesti. Pri napadu sta mu prizadela tudi hude telesne poškodbe. Zdravi se v novomeški bolnišnici.

Sum je padel na dva mlade fanta, ki sta poprel z napadnim popivala v gostilni na Suhorju. To sta 19-letni Milan Jaklič iz Brezovice pri Suhorju zaposlen v leseniški železarni.

30. septembra na novomeškem živilskem trgu in sejmišču

V ponedeljek, 30. septembra je bilo, verjetno zaradi slabega vremena in zadnjega v mesecu, živilski trg slabo založen. Postavljeni sta bili le dva vrsti stojnice in še tam ni bilo kaj prida dobiti. Jaje je bilo zelo malo po 20 din, zelje po 25 din kg, fižol po 30 din kg, kostanj od 50 do 60 din »firki«, zelena solata 20—40 din kg, parika in paradizniki po 35 din kg, škodolica smetane 50 din, merica gob-lisček 30 din, jabolka po 40—50 din kg, kumare za viganje po 30 din kg, bruske po 60 din kg, grozdje od 80—100 din kg.

Razen živih in zelenjave sta bili dve stojnici volnenih izdelkov za otroke in odrasle.

Meso ima nekako kar stalno ceno: govedina 240 din, teletina 280 din, svinina 350 din.

Kupčije na sejmišču je dopolnje prekinil močan dež. Napredaj so pripeljali 163 prašičev, prodaji pa so jih 82. Manjše prašičke, v starosti od 6 do 15 tednov so prodajali po 2.500 do 5.000 din, večje od 3 do 6 mesecev pa od 5.000 do 15.000 din.

Kratke iz raznih strani

- Na Dunaju se je začela prva generalna konferenca agencije za mirovno uporabo atomske energije. Doslej je statut agencije, ki je bil sprejet lani oktobra v OZN, ratificiralo 45 držav. Sedanja konferenca pomeni velik korak naprej v prizadevanju okrepiti mednarodno sodelovanje in pomagati manj razvitim državam, ki bi rade razširile svojo energetske baze.
- Ciprsko guvernerja Johna Hardinga bodo najbrž kmalu naprej v prizadevanju opozorilo o tem bo baje izdano ta teden. Hardingov naslednik bo verjetno politična osebnost, ker se britanska vlada trudi, da bi našla politično rešitev za Cipr.
- Na Poljskem se pripravljajo na III. kongres združene delavske partije, ki bo decembra. Partijske komisije za pripravo kongresa se delajo.
- Predsednik ZDA Eisenhower je posredno obtožil guvernerja Arkansasa Orvala Faubusa, da je ščuval skrajneže, naj se upro dotičbam zveznega sodišča, ki je zahtevalo, da mora gimnazija v Little Rocku sprejeti tudi črna učence. Predsednik Eisenhower je bil pred dnevi prisljen poslati v Little Rock zvezno vojsko, kar se je zgodilo prvič od državljanske vojne leta 1861.
- Sporočilo, da se bodo nadaljevala egipčansko-angliška pogajanja so v Londonu sprejeli z velikim zadovoljstvom in poudarili, da je to ugodno znamenje za nadaljnji razvoj odnosov med obema državama.
- Sovjetsko zvezo je obiskala prva skupina 28 jugoslovanskih turistov. Med 13-turisti bivanjem v SZ so našli turistih obiskali Moskvo, Leningrad in Kijev.
- Nad Zahodno Nemčijo so opazili polarno svetlobo. Severno od Perurja so dočeli še niso opazili tako močnega pojavarnega sija. Zvezdarna in geofizikalni inštitut v Goettingenu sta mnenja, da so polarni sij povzročile močne eksplozije na soncu.

DESETURNI DELAVNIK V GRADBENIŠTVU

Sekretariat za delo pri izvršnem svetu LRS je izdelal predlog, po katerem naj bi se uvedel v glavni gradbeni sezoni — od 15. aprila do 15. oktobra — deseturni delovni čas. S tem bi bil omogočen sezonskim nevalificiranim delavcem višji zaslužek v času sezone.

Požigalecu Klepecu — štiri leta

Težak kamen se je odvalil s srca prebivalcev Krasnice, ko so organi za notranje zadeve letos spomladatelji 23-letnega kmečkega fanta JANEZA KLEPECA iz njihove vasi in se je kmalu nato zvedelo, da je on požigalec, pred katerim je trepetala vas že dve leti. Osemkrat je skočil rdeči petelin v njihove strehе in za več kot 4 milijone dinarjev vrednosti je medtem zgorelo: hiš, gospodarstvih poslopj, sena, slame, orodja, strelje in raznih pridelkov. Privratar je zagorelo avgusta 1955, nato pa v postopju Zorka Rohla, drugič spet v njegovem skednju, odkrit je ogenj preskočil na hišo in gospodarska poslopja Alojza Klepeca, kateremu je požar nardil za 1.200.000 din škode. Lanj v marcu je gorelo pri Janezu Starešiniču, avgusta je ogenj upepeli skedenj Bare Jakljič, pa se nato še enkrat pojavil pri Janezu Klepecu, Matiji Starešiniču in letos v noči od 9. na 10. marec pri

Mariji Zupančičevi. Zgorelo ji je sena, slame, strelje in raznega orodja za več kot 800 tisočakov.

Pri zadnjem požigu se je Janez Klepec, nevaren alkoholičar in maščevalen mladenič, vendar ujel. Preiskovalnim organom iz Novega mesta ni mogel polasniti, kjer se je med požarom nahajal. Medtem ko je bil enkrat prej že pripril zaradi suma požiga, a je svoj alibi spretljivo dokazal, so ga tokrat njegovi izgovori zapustili. Pod težo dokazov je klonil in nato skrušen priznal, da je kriv vseh 8 požigov. Povedal je, na javni razpravi pred 5-tianskim senatom okrajnega sodišča pa pretekli teden tudi javno potrdil, da je požigal zato ker so ga fantje jezili, mu nagajali, se iz njega norčevali zaradi deklet, on pa se je napol in nato zažgal, ne da bi vedel kaj dela. Vsaših je zažgal tako, da je v kozelec na raztrešeno slamo postavil končec svetle, drugič vrzel orehok cigarete v slamnatu stroho, tretjič spet je začel vsjo zločinsko početje kar z vžgalico. Ker so preiskovalni organi in sodniki že pred meseci menili, da fant morda duševno ni uravnovan, so ga poslali v Ljubljano na opazovanje k strokovnjaku. Le-ta je o njem poročal,

na razpravi pa tudi osebno povedal, da je Klepec sicer normalno duševno razvit, da pa je v času požiganja, ko je bil pijan ali pripril, verjetno bil v takem duševnem stanju, da je bil zmanjšano pristenje. Neke motnje je prav gotovo moral imeti, saj sicer ne bi tako hladnokrvno požigal vašanom njihovih premoženja.

Senat, kateremu je predsedoval sodnik Stefan Hlede, ni imel lahke naloge. Kazen za tolikšno vrsto požigov bi bila vsekakor lahko trikrat hujska, če bi šlo za docela zdravega človeka. Sodišče pa je upoštevalo mnenje psihiatra in obsojilo Janeza Klepeca na 4 leta zapora. Sklenilo je tudi, da pošlje Klepeca v zapor za varstvo in zdravljenje, kjer ga bodo najprej ozdravili alkoholizma, nakar bo kazen odslužil.

Čebelnjak je pogorel

Vinko Robek iz Dobruške vasi pri Škofljanu je imel svoje čebelarstvo na državnem posestvu v Klevezu. V noči od 12. na 13. september je nekdo čebelnjak zažgal. Pogorel je do tal z 18 Znidarsčevimi panji, čebelami; in medom vred. Škode je 280.000 dinarjev.

V TEM TEDNU NABIRAMO:

- LIST volčje češnje-beladone (180 din), hribske rese brez peljev (500 din), maline (40 din).
- RASTLINO materine dušice (45 din), hribske rese (260 din), gadišnik (40 din), prišega dresna — moravca (40 din), vodne kreše (140 din).
- KORENINE kravayega miečka (100 din), beladone (140 din), malega devjega janeža (350 din), velikega devjega janeža (250 din), baldrijana (260 din).
- PLODOVE bezga (100 din), šipka olega (50 din), šipkove luske (200 din), šloga ali belega trna (33 din), črnega trna ali oparnice (30 din), panko-vina (800 din).
- OBVESTILO: Nabirajte samo navedena zdravilna zelišča: Korenine velikega in malega devjega janeža naj nabirajo in odkupujejo samo tisti, ki ga dobro poznajo; nepravilno nabranih korenin ne bodo prevzeli.

MAKS VALE, predsednik občinskega ljudskega odbora Novo mesto: Uspehi nam kažejo pot

Z novim zakonom o spremembah in dopolnitvah splošnega zakona o ureditvi občin in okrajev bodo prenesene na občine iz okrajev pristojnosti v mnogo večjem obsegu kakor doslej, zlasti na področju gospodarstva. Eden najpomembnejših elementov novega zakona je vzpostavitev zbora proizvajalcev kot drugega sveta v ljudskih odborih, prek zbora proizvajalcev bodo prozvajalci vseh panog gospodarstva (industrije, obrt, trgovina, gostinstva, kmetijstvo) lahko aktivno obravnavali razna gospodarska vprašanja. Po uveljavitvi uredbe o razdelitvi skupnega dohodka gospodarskih organizacij in po uveljavitvi drugih gospodarskih predpisov občinski ljudski odbori ne bi mogli popolnoma opraviti svojih nalog brez uvedbe zbora proizvajalcev, preko katerih bo delavski razred neposredno sodeloval v organih oblasti. Razen tega bodo preneseni na občine številni posli nadzornih služb (finančna, veterinarska, gradbena, tržna, šolska inšpekcija). Nadalje bodo občinski ljudskim odborom prepustjeni posli za katere so okrajni ljudski odbori doslej izrekli soglasje. Razen tega bo

prenešenih na občinske ljudske odbore več drugih pretežno upravnih poslov iz okraja, kar je nujen pogoj za opravljanje tistih funkcij, ki so z zakonom prisojene občanom. Da bodo mogli odbori in njihove ustanove in zavodi uspešno opravljati svoje številne naloge, bodo morali imeti dober strokoven kader, ki bo sposoben življenjsko, a dosledno uveljavljati zakonitost. V ta namen stipendira občina dijake na raznih fakultetah (20) in raznih srednjih šolah (preko 30).

Zbori volivcev naj le bolj vplivajo na delo občinskega odbora!

Uveljavljanje komunalnega sistema in utrjevanje družbenega upravljanja omogoča vedno širše sodelovanje in sodelovanje državljanov na gospodarskih in drugih področjih. Najboljši način takega sodelovanja so zbori volivcev državljanov, preko katerih se mora uveljavljati neposredna demokracija in povezanost državljanov z ljudskimi odbori, njihovimi svetovi, krajevnimi odbori ter organi družbenega upravljanja. Zal lahko ugotoviti, da so prav

zbori volivcev v nekaterih krajih slabo obiskani, čemer je deloma vzrok neznanjanje volivcev v nemanjnih meri pa nedo-

Predsednik ObLO Novo mesto Maks Vale

voljna politična odgovornost ljudskega odbora, odborovnikov in organizacij SZDL ter premalo skrbno pripravljani dnevniki red brez obravnavanja konkretnih problemov, za katere so neposredno zainteresirani dr-

Krajevnim odborom več materialnih sredstev

Kot pomoč pri delu občinskega ljudskega odbora, njegovih svetov in upravnih organov so se dobro uveljavili nekateri krajevnih odbori, ki s konkretnimi predlogi in delom pomagajo reševati razne probleme v gospodarstvu, socialnem skrbstvu itd., predvsem pa v komunalnih vprašanjih (elektrifikacija, pota, vodovodi, napajalnica itd.) in tako približujejo dejavnost občinskega ljudskega odbora volivcem. Za njihovo uspešnejše delo bo treba povečati materialna sredstva, kar letos z ozirom na nizka proračunska sredstva ni bilo mogoče. Da se bo delo krajevnih odborov izboljšalo, bo potrebno tudi utrditi njihovo povezanost z zbori volivcev, gospodarskimi organizacijami in drugimi organi delavskega in družbenega upravljanja, izboljšati sestav nekaterih krajevnih odborov, preko katerih se bo državljanji usposobilija za delo na različnih družbenih področjih in ojačati pomoč ljudskega odbora, njegovih svetov in upravnih organov pri njihovem delu.

Glavna značilnost povojnega razvoja je pospešena industrializacija naše države, kar ustvarja sredstva za splošni družbeno-ekonomski razvoj.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Britanskim laburistom ne gre tako slabo. Volitve so sicer še precej daleč v Veliki Britaniji volitve ponavadi vsakih pet let in zadnje volitve so bile pred devet letoma, toda sedanje gospodarske težave pod konzervativno vlado jim koristijo. To se pravi, koristijo kot stranki, ne pa kot Angležem, ker je od trdnosti funta odvisna življenjska raven.

Laburisti se tudi lahko tolažijo z mislijo, da vlada, ki je zagrešila takšno neumnost, kot je bila sveska pustolovščina, ne more biti takoj nato spet izvoljena. Toda dotlej utegne britanski volivce nanjo pozabiti, ker se povprečni volivce pač ne zanima toliko za zunanje zadeve, kot se zanima za svojo življenjsko raven. Bolj nevarna za konzervativce je gospodarska kriza, nestabilnost funta šterlinga in inflacija. Nekdo je zapisal, da bodo laburisti prihodnje volitve dobili, če ne bodo pomagali konzervativcem, da jih bodo ti dobili. Po domače povedano: laburisti bodo na volitvah zmagali, če ne bodo delali neumnosti, oziroma če ne bodo zagrešili kake velike napake. In prav tu jih konzervativci očitovsko opozarjajo, da bodo te volitve izgubili, če bodo šlili z nacionalizacijo podjetij, kakor da bi bile konzervativcem res do tega, da laburisti volitve dobijo.

Zakaj toliko razmišljanja o volitvah, ko bodo te vendar šele čez kak dve

letu v najboljšem primeru? Zato ker je treba že zdaj imeti utrjeno in preizkušeno politiko, ki naj bo nadomestilo — boljše nadomestilo — za politiko torijevev. In vognali kamen laburistične politike je še vedno vprašanje nacionalizacije. To vprašanje bo brez dvoma prevladovalo na letni konferenci laburistične stranke Velike Britanije, ki se je pravkar začela v angleškem obmorskem letovišču Brightonu.

JASNA BESEDA

Pred nekaj meseci je vodstvo laburistične stranke objavilo brošuro z naslovom »Industria in družba«. Ker se ta brošura ukvarja z zelo spornim vprašanjem — nacionalizacijo — so pri pisanju sodelovali razni laburistični voditelji — od Bevana do Galtskeila. Brošura je zelo skrbno napisana in vsaka beseda pretehtana, da bi bil volk sit in koza cela. Nekateri laburistični voditelji namreč menijo, da bi prečno poudarjanje nacionalizacije odtujilo stranki tisti negotovi srednji sloji, ki baje odloča pri volitvah. Zato vsebuje knjižica predlog — ki je gotovo prišel z desnega krila stranke kot rešilna formula — naj bi država pod laburistično vlado kupovala samo

delnice posameznih podjetij in tako dobila nadzorstvo nad njimi. Zagovorniki teh ukrepov trdijo, da pri velikih podjetjih tako in tako ni važno, kdo je lastnik. Ponavadi so lastniki delničarji, ki pridejo enkrat na leto po dividende in so lahko zadovoljni, če lahko pridejo ponje. Podjetja pravzaprav vodi nekakšen menadžerski razred. Dovolj je, če vlada prevzame vlogo tega menadžerskega razreda.

Razpoloženje med članstvom in v sindikatih pa je mnogo bolj radikalno. Ti zahtevajo nacionalizacijo — seveda ne vsevprek — ampak vendarle take ukrepe, ki se jim reče nacionalizacija, in to v ključnih industrijah. To je posebno prišlo do izraza na nedavnem kongresu Trade Unionov oziroma sindikatov v Blackpoolu.

In zdaj je laburistična stranka pred izbiro, ali naj se odloči za nacionalizacijo ali proti njej. Najbrž se ne bo naravnost odločila ne za eno ne za drugo, ampak bo prišla na dan s kakšno rešilno formulo. Zagovorniki takega ravnjanja pravijo, da do volitev sploh ni potrebno, da bi se stranka natančno opredelila. Njihovi nasprotniki pa trdijo, da je meglestov v političnem programu še hujska od vseh radikalnih ukrepov in da utegne škoditi laburistom na volitvah bolj kot odločna in jasna beseda o tem, kje stoji stranka v vprašanju nacionalizacije.

Za mladi rod - za našo bodočnost

V Smihelu pri Novem mestu dela novoustanovljeno Društvo prijateljev mladine

Sredi mladine - za mladino

(Prenos s 1. strani)
Telovadna društva bodo še to jesen priredila za mladino pohode in partizanske kraje in pohode »v neznanu«, ki lahko postanejo priljubljena oblika izletništva. Pozimi bodo spet smučarski tečaji ter smučarska in sankarska tekmovanja, spomladi orientacijski pohodi po potnih znamenjih. Ob Krki in Kolpi bodo zaživeli plavalni tečaji za otroke.

Taborniška organizacija pripravljala razširitev novih vodov in družin v kraje, kjer doslej tabornikov še ni. Dolenjski taborniški svet namevajo ustanoviti nove enote v Trebnjem, Kostanjevici, Metliki in Žužemberku. Ze zdaj slovi tabornišvo kot vse leto delujoča organizacija, ki ima z mladino največ izletov, pohodov, taborjenj in delovnih sestankov. Tu najde zdravo zabavo, lepe igre in iskreno tovarništvo z vzgojo v naravi šolarček, dijak, vajenec, študent in odrasel človek.

Ljudska tehnika bo postavila nove klube mladih tehnikov v Novem mestu, Kostanjevici, Metliki, Trebnjem, Žužemberku, v Dolenji Nemški vasi, Skočjanu, Dol. Toplicah in v Stopičah. Oučinski odbori Ljudske tehnike bodo

kuhale, nasveti kuhinjskemu osebju v dijaških domovih in socialnih zavodih in sodelovanje v vzgoji žena in deklec za dobre gospodinje in matere sodijo prav tako v pester program dela ženskih društev.

Kot vedno, tudi tu Rdeči križ ne bo zaostajal. Njegove organizacije bodo poskrbele za vzgojo pomožnih patronažnih sester, podmladek RK na šolah pa bo vzgajal mladino v hlaeni, prvi pomoči, pomenu zdrave prehrane in pod. Sodelovanje aktivistov Rdečega križa pri cepljenju proti otroški ohromelosti bo letos in prihodnje leto pomembna pomoč za zdravje mladega rodu.

Zdenka Gouu-Borčić: OTROSKA NEGOVALKA

Sem sodi končno tudi naš skupni skrb za pionirsko organizacijo. Tako so okrajno komisijo za pionirsko organizacijo že povečali, take komisije pa so potrebne tudi pri

lik. Predvsem pa: nadvse potreben in koristen za zdravo rast mladega rodu. Storimo, kar moremo, da bo tudi uredničen.

Nada Gostič

šiva in šole je sprejetim pionirjem govorila učiteljica L. Budnova.
In druge naloge društva? Zajete so v sekciji za predšolsko mladino, za prevzgojo staršev, za vzgojno zanemarjene mladine in v sekciji za prireditve. Društvo je v stiki z družbenimi in kulturnimi organizacijami v Smihelu. Aktivno spremlja rast mladine v internatu, zlasti pa skrbi za otroke padlih bor-

Njegovo delovno področje obsega šolski okoliš Smihela, Irče vasi, Broda, Srebrnič, Vrha, Borčevega, Skrajanc, Regeče vasi, Gotne vasi in še del IV. terena Novega mesta. Sedež društva je v Smihelu.
Prvo večje delo društva je bil sprejem učencev I. razreda v pionirsko organizacijo. Pri pogostitvi malčk, ki jo je pripravila osnovna šola, je sodelovalo novo društvo; podarilo je pionirjem rute. V imenu dru-

Ljudska tehnika vzgaja kadre

Pod predsedstvom Ing. Petra Ivančiča je sekretariat okr. odbora LT novomeškega okraja na zadnji seji razpravjal o vzgoji tehničnega kadra v naši družbi in ugotovilo, da je šolska komisija pripravila in organizirala za učiteljske poseben tečaj ročnih del in tehničnih spretnosti, ki je bil na Grmu in je dobro uspel. Tudi elektroinženjska komisija pri okr. odboru LT ni držala rok križem. Pa Bell krajina je priredila za predavanj s filmi o nesrečah z električnim tokom ter tako dvig-

nja med ljudstvom zanimanje za sodelovanje z LT. Kmetijsko strojno tehnična komisija je izvedla poseben tečaj traktoristov v Sent-jernejem in sodelovala s 6 traktoristi v Celjuni na tekmovanju. V organizaciji je seminar, na katerem so sodelovali tajniki in predstavniki občinskih odborov LT, da bi dobili rezultate, kar je čutili v živahni dejavnosti teh odborov na terenu. Sekretariat je sprejel med drugim tudi skiep, da se osnujejo pri okr. odboru LT komisije za propagando, avto-moto in radioamaterstvo in komisija za šolstvo, ki bo ob Tednu otroka in ob 15. obletnici pionirske organizacije pozvala šole, da vključijo čimveč mladine v Ljudsko tehniko. Da pa bi se čimbolj razvilo zanimanje za tehnično vzgojo, hodo organizacije LT sodelovale s predavanji pri Ljudskih univerzah. Tudi v program kmetijsko gospodarskih šol bo komisija vnesla nekaj tehnične vzgoje. V večjih delovnih kolektivih bo organizirala na LT nastajajoča ter ustanovila lastna društva LT, da tako pomaga pri vzgoji tehničnih kadrov v naših podjetjih.

Mladi Žužemberčani v Mariboru

Tečajniki kmetijsko-gospodarske šole iz Žužemberka zlepa ne bodo pozabili izleta v Maribor, kjer so si ogledali srednje kmetijsko šolo in njeno posestvo. Tu so videli mnogo zanimivega in dobili potrdila o maršičem, kar so pozimali v šoli. Z njimi so šli tudi vodja KGS Slavko Vute, upravnik žužemberške zadruge Slavko Hoško in kmetijski tehnik Mirko Senica.
Ze pot v naše največje severno mesto je bila polna zanimivosti. V šoli so si najprej ogledali hlevne goveje živine, videli so aparat za mlako krav, razne druge stroje, sušilnico za sadje, ribezov nasad, predvsem pa lepo negovan vinograd nad šolo. Šola je uredila iz nekoč pustega brega, pri čemer so gojenci veliko pomagali. Žužemberčani so kar deževali z vprašanji o tem in onem, tako da jim je instruktor Vali Veseljak komaj lahko sproti odgovarjal.

Tečajniki so obiskali še Mariborski otok, naslednje jutro pa so krenili proti Zagrebu. Na Frankolovem so počastili spomin 100 talcev, ki so jih tam obešali Nemci na dreve, bili so tudi na gradu Borl pri Ptujtu. Tu so se spomnili, da bi tako letovališče lahko pripravili tudi v Žužemberku; tujski promet bi kmalu zaživel. Doživeli posebne vrste je bil obisk vele-sejma v Zagrebu, kjer kar verjetno niso mogli, kaj vse naša industrija že izdeluje, kako bogata dežela smo in kaj smo dosegli v teh kratkih desetih letih po vojni! Polni lepih vtisov smo se vračali domov z željo, da bi tudi sami sledili napredku v drugih krajih.
Vsem, ki so nam pomagali do izleta in ogleda našega napredka, lepa hvala! Tovarišem na kmetijski šoli v Mariboru pa se prav tako lepo zahvalimo za prijazno gostoljubje in razlago.

Ljudmila Pire

Smrt med rojaki v Ameriki

23. julija je umrl v mestu Waukegan blizu Chicaga naš naročnik Gustav Korina v starosti 68 let. Rojen je bil 30. julija 1891 v Podnartu na Gorenjskem, kot triletni fantek je pa prišel s starši v Novo mesto, kjer se je izučil za trgovskega pomočnika. V Ameriko je prišel leta 1913, kjer je bil član naprednih slovenskih organizacij. Zaljubljen sorodnikom v Novem mestu, Zagrebu, Beogradu in Argentini naše sozajlje!

POSVETI O NOVEM VOZNEM REDU

Direkcija železnice železniško transportnega podjetja Ljubljana je pričela s posvetovanji o osmih letih novega voznega reda za prihodnje leto. Prvo posvetovanje je bilo v Novem mestu 18. septembra. Udeležili so se ga mimo predstavnikov ZEP in železniških postaj na Dolenjskem tudi zastopniki ljudskih odborov, organizacij in nekaterih podjetij, med njimi tudi predstavniki občine, podjetij in postaje Ozalj iz LR Hrvatske. Predstavniki ZEP kažejo polno razumevanje za potrebe na železnici, zlasti se za želje delavcev in uslužbencev, ki se vozijo z vlakom na delovno mesto in nazaj. Navzile dobri volji pa ne bo mogoče ustreči prav vsem željam. Pri razporedu vlakov na posameznih progah je treba upoštevati sposobnost prog, zveze z mednarodnimi in drugimi vlakmi ter pod. Osmutek novega voznega reda, ki bo sestavljen na zaključnih teh posvetovanjih, bo dan v razpravo še pred sprejemom.

Adolf Grom - osemdesetletnik

Redki so, ki dožive osemdeset let in le malo je med njimi takih, ki lahko rečejo, da niso služili samo sebi, ampak tudi domovini. Edinstveni pa so v takih letih oni, ki z mirnim srcem pogledajo vsa leta nazaj in se zavedajo, da so ostali vedno zvesti svojim idealom, da so vedno služili isti ideji in da niso nikdar barantali s lastjo in s prepričanostjo. Tak jubilat je Novomeščan Adolf Grom. Rojen je bil v skromni uradniški družini 1. oktobra 1877. Zivljenje mu je usodilo, da bo šolska leta, mladost, službene dobe in starost preživel v Novem mestu, rojenice pa so mu dale izredne darove, ki jih je izživil in v sportu, umetnosti in organizacijah.

Mlada leta je živel v času, ko je profesor Ivan Vrhovec dvignil novomeško gledališče do take višine, da mu je še Ljubljana zavidala. Vrhovec je odšel bolan v Ljubljano, igre so zamrle in tedaj je Grom poskušal svojo srečo. Zbral je okrog sebe talentirane ljudi in hotel z njimi poskusiti na čitalniškem odru. Toda za tiste čase je bilo to nekaj nezalisanega: kako si sploh držanje mililiti obrtniki, pomočniki, dijaki in nižji uradniki, da bi igrali v čitalnici. Takrat je novomeška vikša družba rajši usivala v nemškutarjenju pri čitalniških prireditvah in v tem, da je nasilno odstranjevala nezaljene goste iz čitalniških prostorov. Zato je novi družbi igralcev Gromov oče odstopil pritično sobo v svoji hiši in Vrhovec v ulici za vaje. Napose so imeli v Perovi, Kristofovi in Jakčevi gostilni. V letih se je tak način igranja tako razširil, da je nastala močna igralska družina, ki je potrebovala boljše organizacijsko obliko. Zato je Adolf Grom sestavil pravila in ustanovil Dramatično društvo diletantov, ki je kmalu prestopilo v Dolenjskega sokola, ki je bil demokratičen. S tem je bil ustanovljen gledališki odsek pri Sokolu, ki se je zelo razvil in dal Novomeščanom razne nepozabne predstave. Tako je Dolenjski Sokol počasi pa vztrajno prevzemal pozicije Narodne čitalnice.

Vse nezdavne novomeške razmere je Grom trpko občutil in zato je v družbi prijateljev začel izdajati skrivni list Lampion in v njem klical novomeške napake. Leta 1907 je ustanovil Društvo pamotnih uradnikov za okrožje Novo mesto, ki je mnogo storilo za stanovsko zavest članov v borbi za pravice.

Tov. Grom je bil vedno v najprednih družinah in ni nikdar menjal svojega prepričanja. Ko so se bližala leta prekuženja pred 1. 1911, se je tov. Grom kar razgovarjal z mladimi ljudmi, ki so bili člani ilegalne organizacije ter jih vzpodbujal v njihovi idealih. Zato je prav rad podpisal

Izgubljena bitka

Zlo, ki smo ga predvidevali v letih po vojni, je tu. Koloradski hrošč se je tako razmnožil, da ga lahko vidimo prav povsod. Na milijone jih v teh jesenskih dneh leze po cestah in poteh, še več pa govtovo po travji in njivah. Na postajah, kjer nakladajo krompir, jih kar mrngoli.

Ce se ne bomo prihodnja leta lotili bolj sistematične in zagrizenе borbe za uničenje tega škodljivca, smo borbo za krompir izgubili! Gotovo je zelo pameten predlog nekega združnika na polletnem občnem zboru KZ Metlika, ki je predlagal, da bi morali saditi krompir na čimbolj strnjanih površinah, uvesti bi pa morali tudi strogo obvezno škropljenje proti koloradskemu hrošču hkrati na čimvečem področju. Gotovo bi bilo koristno, če bi hrošču tudi sedaj, ko gredo spat, malo podkadjil z odgovarjajočim škropivom!

Ko se je umiril in dal slovo mladostnim razposajenostim, je še zelo mlad stopil v službo. Spoznal je, da lahko samo organiziran član nekaj doseže in da kolektivno delo v organizaciji več koristi kot posamezno členjenje ali. Takrat, bilo je leta 1897, je dvajsetleten zbral krog sebe mlade fante in ustanovil Klub dolenjskih biciklistov v Novem mestu. Takrat se je tudi vpisal v lovsko družino in nje član je danes še, ko se bližata leta prekuženja pred 1. 1911, se je tov. Grom kar razgovarjal z mladimi ljudmi, ki so bili člani ilegalne organizacije ter jih vzpodbujal v njihovi idealih. Zato je prav rad podpisal

Ko se je umiril in dal slovo mladostnim razposajenostim, je še zelo mlad stopil v službo. Spoznal je, da lahko samo organiziran član nekaj doseže in da kolektivno delo v organizaciji več koristi kot posamezno členjenje ali. Takrat, bilo je leta 1897, je dvajsetleten zbral krog sebe mlade fante in ustanovil Klub dolenjskih biciklistov v Novem mestu. Takrat se je tudi vpisal v lovsko družino in nje član je danes še, ko se bližata leta prekuženja pred 1. 1911, se je tov. Grom kar razgovarjal z mladimi ljudmi, ki so bili člani ilegalne organizacije ter jih vzpodbujal v njihovi idealih. Zato je prav rad podpisal

Toda samo šport ga ni mikal. Imel je še druge talente: ljubiti glas in odlični dar za igranje. Skrajal od ustanovitve pa do konca je bil član Dolenjskega pevskega društva. Okrog leta 1906 je začel učiti mlade fante igranja na tamburico in zato ustanovil Tamburaški zbor.

Nove gradnje v Novem mestu

Zraven dograjene upravno-stanovanjske stavbe NOVOLISA na Prešernovem trgu so pričeli graditi upravno poslopije okrajnega zavoda za socialno zavarovanje. Tudi stanovanjski blok za klavnico hitro raste od tal in bo po vsej verjetnosti letos pod streho.
Dela na modernizaciji ceste Osolinik - železniški prehod v Bršljinu so v teku in bodo prihodnji teden že končana. Hkrati pripravljajo načrte za ureditev te ceste še do konca našelja Bršljina. Obenem z ureditvijo ceste je potrebno sgraditi kanalizacijo in vodovod. Ta del ceste bo tlakovan s kockami, dela pa so predvidena za prihodnje leto.

Se tistih 2.646 metrov!

Nadaljevanje del na cesti Žužemberk-Radohova vas

Nedokončana cesta Žužemberk-Radohova vas, ki bo znatno približala tem krajem železniško zvezo, je bila predmet razprav in kritike na skrajnih vsakem sestanku v suho-kranjskih vaseh. Gre samo za del te ceste v dolžini 780 metrov nedovršenege dela in 1.886 metrov nove trase, torej za skupno 2.646 metrov ceste. Prvega oktobra letos so končno pričeli z deli na tem še nedograjenem odseku.

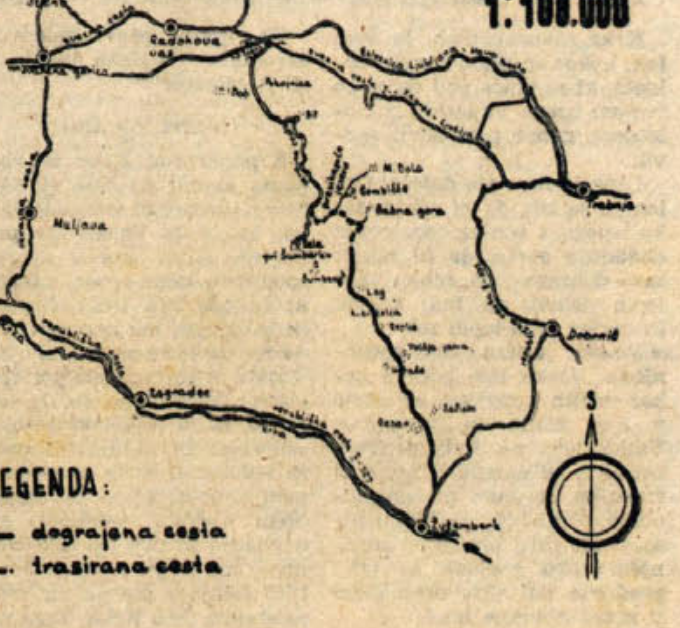
Cesto Žužemberk-Radohova vas preko Velikih Dol so pričeli graditi že pred vojno. Zaradi vojnih dogodkov so z deli prenehali leta 1942. Vsa nova cesta je dolga — od odcepa nad Žužemberkom do priključka na cesto Radohova vas—Sela Šumberk — 10 km 386 metrov, skupna dolžina od odcepa nad Žužemberkom do Radohove vasi pa 15 km 886 metrov. Pred vojno je bila dograjena v dolžini 6 km 440 metrov.

Dograditev te ceste je pomembna pridobitev za številne vasi na tem območju. Prav v tem kraju so ceste zelo redke. Na to cesto so zlasti navezane vasi Gombiče, Male Dole, Reber, Zalisec, Arčelca, Babna gora, Dolenji in Gorenji Fodšumberk, Log. Replje, Volčja jama, Vrtače, skupno 109 gospodarstev. Ker je tu kratek svet in primanjkuje vode ob vsaki suši, bo cesta služila tudi za lažji dovod vode, dokler ne bodo imeli vodovoda ali drugih primernih naprav za prekrbo z vodo. To cesto bodo

pridom uporabljali tudi za prevoz lesa iz gozdov Podlisa, Vrtače, Brezovega vrha, Kremenjaka in Osredka. Skratka, povezala bo ta predel z železniško postajo Radohova vas ter z gospodarskimi in kulturnimi središči.
Nedograjeni del ceste poteka po območju občine Trebnje. Gradbena dela vodi poseben

OKRAJNA CESTA ŽUŽEMBERK - VEL. DOLE - RADOHOVA VAS

SPLOŠNA SITUACIJA V MERILU 1:100.000

LEGENDA:
— dograjena cesta
--- trasirana cesta

40 LET OKTOBRA

Od 16. junija do 7. julija: Prvi ameriški kongres sovjetov. Boljševiki so bili v sovjetih v manjšini. Imeli so nekaj več kot 100 delegatov, menjševikom, eserjem in drugim je pa sledilo od 700 do 800 delegatov. Boljševiki, med njimi Lenin, so nastopali proti sporazumstvu z meščanskimi strankami, za izročitev oblasti sovjetom.

1. julija (18. junija po starem koledarju): Demonstracija v Petrogradu, ki se je je udeležilo 400.000 delavcev in vojakov, je bila v znamenju boljševiških gesel.

1. julija: Računajoč s podporo Prvega kongresa sovjetov, je Začasna vlada pognala vojske na fronti v ofenzivo, ki je trajala nekaj dni. Vojaštvo je bilo utrjeno in ni zaupalo oficirjem. Primanjkovalo je municije in topništva. Ofenziva je propadla.

Od 7. do 17. julija: Revolucionarno ogroženje petrogradskih delavcev in vojakov je porodilo oborožene ulične demonstracije proti vladi, za prehod oblasti v roke sovjetov. Reakcionarni čete junkerjev in oficirjev so streljale v demonstrante, tekla je kri. Vlada je poklicala s fronte najbolj zaostale vojaške enote, da bi razorožila revolucionarno petrogradsko garnizijo.

18. julija: Pohod proti boljševiški partiji. »Pravda« in drugi organi boljševikov prepovedani. Aretacije uglednih funkcionarjev partije. Proti Leninu in članom CK je bila sfabricirana obtožba zaradi »velezdaje«. Lenin je bil prisiljen preiti v ilegalno. Proletarij je vzdigovala glavo po vsej deželi.

6. avgusta: Ustanovljena druga začasna vlada z udeležbo kadetov, eserov in menjševikov in drugih strank. Ministri: Kerenski, Nekrasov, Avksentjev i. dr.

Od 8. do 16. avgusta: Šesti kongres Vseruske socialno-demokratske stranke boljševikov. Bil je illegalen. Partija je štela 240.000 članov. Na kongresu je zmagalo stališče Lenina: Dvovladje se je končalo. Sovjeti pod vodstvom eserov in menjševikov so oblast izročili protirevolucionarni Začasni vladi. Geslo »Vsa oblast sovjetom« je treba časno umakniti. Miren razvoj revolucije je postal nemogoč. Oborožena ustaja je postala nujna. Cilj ustaje: prehod oblasti v roke proletariata ob podpori siromahnih kmetov za uresničenje programa boljševiške partije. Kurz na socialistično revolucijo.

25. avgusta: Državno posvetovanje v Moskvi, ki ga je sklicala Začasna vlada. Na njem so generali Kornilov, Kaledin i. dr. predlagali združitve revolucije. Kerenski je revolucionarnemu gibanju grozil z represalijami, kmetom pa s kaznijo v primeru, da bi potkukulali vzeti veleposestnikom zemljo. Na poziv boljševikov je v Moskvi izbruhnila enodnevna protestna stavka, ki se je je udeležilo 400.000 ljudi.

Od 7. do 12. septembra: Zarota generala Kornilova je prerasla v odkrit oborožen upor. Kornilov pošlje svoje izbrane čete proti Petrogradu, da bi uničili žibelko revolucije. Petrogradski delavci in vojakji so s svojo protiakcijo pod vodstvom boljševiške partije upor zatrli. Kornilov je bil aretiran, Kerenski pa ga je kmalu izpustil.

13. septembra: Boljševiki dobijo večino v Petrogradskem sovjetu in vodstvo v njem.

18. septembra: Moskovski sovjet delavskih odposlancev preide na stran boljševikov.

27. septembra: Priobčen Leninov članek za prehod oblasti v roke sovjetov: »Zadostoval je sveži vetrni kornilovščine, ki je naznanjal krepko nevihtu, da je iz sovjetov v kratkem času izginala vsa plenistvo in da se je iniciativa revolucionarni množici začela uveljavljati veličastno, močeno nepremagljivo.«

Od 27. septembra do 5. oktobra: Vserusko demokratično posvetovanje v Petrogradu, ki so se ga udeležili zastopniki socialističnih strank sporazumskih strank, sindikatov, zemstev, trgovsko-industrijskih krogov i. dr., je iz svojih vrst formiralo Predparlament z namenom zaustaviti revolucijo. Boljševiki so predparlament bojkotirali in pripravljali Drugi kongres sovjetov, ki naj bi ga sklicali v drugi polovici oktobra.

Konec septembra — začetek oktobra: Pri volitvah v okrajne dume Moskve so dobili boljševiki 49 odstotkov glasov, med vojaštvom pa 82 odstotkov. V Tambovski gubernijski kmetje na lastno pobudo odzamejo zemljiški gospodi zemljo in si jo delijo. V Finski, Ukrajni in Kavkazu se širi gibanje za nacionalno enakopravnost in samostojnost.

20. oktobra: Lenin je ilegalno prispel iz Finske v Petrograd.

21. oktobra: Lenin opozarja partijo na nujnost takojšnje oborožene ustaje. »Vsako odlašanje pomeni smrt.« Predlaga konkretne načrte ustaje.

23. oktobra: Zgodovinska seja CK boljševiške partije, na kateri je bila sprejeta Leninova resolucija o oboroženi ustaji. Resolucija poziva partijske organizacije, da vsa praktična vprašanja rešujejo s tega stališča.

25. oktobra: Pri Petrogradskem sovjetu se formira Vojaško-revolucijski odbor kot legalni štab ustaje. Na čelu odbora: Podvojski in Antonov-Ovsejenko.

Obrat pletenin v Žužemberku?

Razgovor s Slavkom Vutejem, kandidatom za nov občinski zbor

Ravnatelj nižje gimnazije v Žužemberku Slavko Vuteja poznajo občani kot vnetega pravičnega delavca. Zato ni prav nič čudno, da so ga prvega predlagali za kandidata v bodoči občinski zbor. Da mu niso tuji problemi občine, pove njegova kratka izjava:

»Razumljivo je, da najbolj poznam šolske probleme v občini. Teh je toliko in tako perečih, da njih rešitev ne trpi odlašanja. V Sela-Hinjah se v enem prostoru združena dnevno

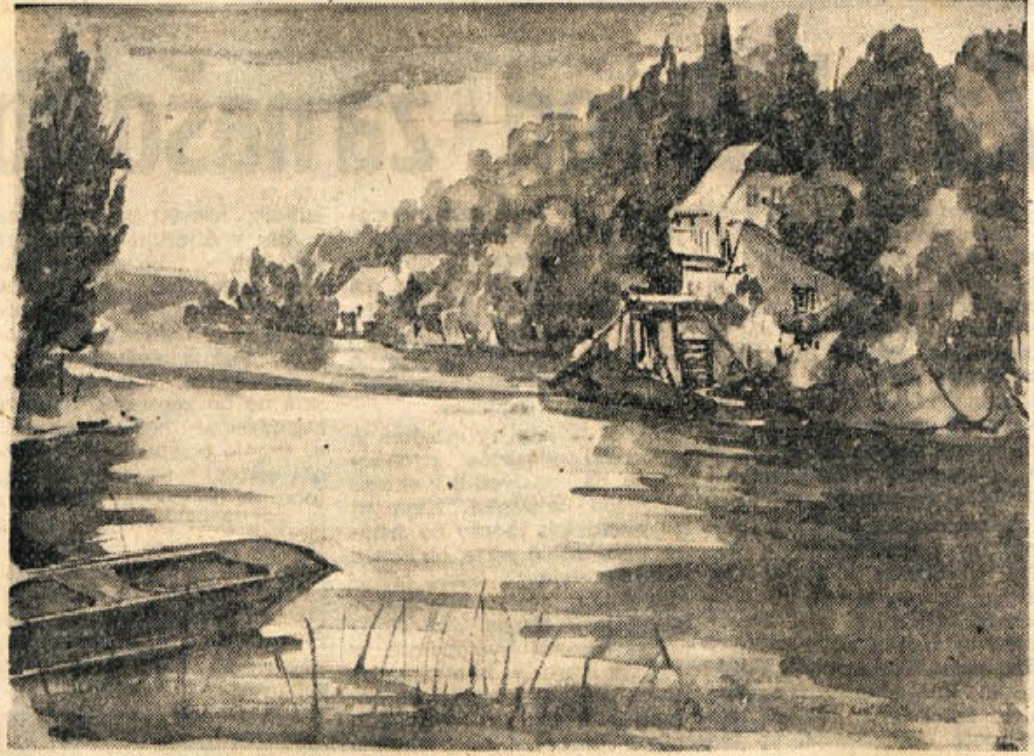
vseh osem razredov te šole. Tu ne more biti pouk dober, ker učiteljski obremenjuje poučevanje v istem prostoru več razredov. V Lipju imajo prav tako samo dvorazrednico in smo morali

otroke starejših letnikov prešolati v Žužemberk. Podobno je v Selah-Sumberku in na Ajdovcu. Pogojeva za organizacijo osemletne šole v teh krajih ni, od večjih šol pa so te vasi preveč oddaljene. Čimprej bo treba zgraditi novo šolo v Sela-Hinjah in dozditi šolsko poslopje v Žužemberku. Potrebno bo najti način, da bo omogočeno osemletno šolanje prav vsem otrokom v občini. Otroci radi hodijo v šolo in se žele izobraziti. Na sploh bo treba v bodoče več sredstev za šolstvo.

Od gospodarskih vprašanj mislim, da je najbolj pereče vprašanje zaposlitve odvisne delavne sile. Pri dosedanjem načinu obdelave zemlje je življenjska raven ljudi v naši občini zelo nizka. Za sedanji narodni doho-

dek je ljudi na tem območju mnogo preveč. Za dvig življenjske ravni je potrebno nenehno dvigovanje hektarskega donosa in ustanavljanje obrtnih in drugih podjetij, ki bi dala zaslužek sproščenim delovni sili.

Upamo, da bodo ugodno rešeni razgovori za organizacijo obrata tovarna pletenin Rašica v Žužemberku. To bi pomenilo za našo občino zelo veliko, saj bi obrat zaposlil okoli 100 ljudi, povečini žensk, pozneje pa še več. Obrat bi bil v nedograjni dvorani zadržnega doma, ki stoji sedaj neizkoriščena in propada. Pričakujemo, da bodo odločujoči storili vse, da dobi naša občina prvi industrijski obrat!

VLADO LAMUT: KRKA PRI KRŠKI VASI

Janez Lazar - najmlajši kandidat

22-letni JANEZ LAZAR iz Lokev pri Dobručju, je verjetno najmlajši med kandidati v okraju. Pred dvema tednoma se je vrnil z odsluženja kadrovskega roka. Na zboru volivcev v Dobručju so ga izvolili za kandidata v občinski zbor.

V Dobručju gotovo niso slabo izbrali, ko so izvolili mladega Lazarja za kandidata. Prav bo, če ga bodo tudi na volitvah 20. oktobra izvolili. Lazar je kmečki sin, pred odhodom k vojakom pa je napravil malo maturo. Ostal bo doma na posestvu, ker je edini sin. Ze prej je zelo pozitivno sodeloval pri domačem kulturno-umetniškem društvu, delaven pa je bil tudi v mladinski organizaciji.

Sam pravi, da v problemov, ki jih bo moral reševati bodoči občinski ljudski odbor, še ne pozna, saj je šele prišel domov. Med glavne naloge spada po njegovem prizadevanje za napredek kmetijstva. Skupaj z očetom, ki je član upravnega odbora kmetijske zadrug Dobručje, sta mnenja, da je donosna gospodarska panoga doline živinoreja. Potrebno pa je izboljšati krmsko osnovo in

pričeti gnojiti tudi pašnike. V poljedelstvu je treba pričeti s kolobarstvom. Prav tako bi bilo koristno (kot pri živinoreji, kjer uvajamo eno pasmo živine), uvesti tudi v poljedelstvu ene, najbolj priznane sorte. S tem bi se povečal donos in tudi tržni presežek. Menita tudi, da bi bilo treba poživiti delo Socialistične zveze. V okviru SZDL bi se lahko veliko pogovorili o raznih stvareh, ki zanimajo ljudi na vasi.

»Rešite nas barak!»

Zbor volivcev za volilno enoto Irča vas — Smihel je bil 17. septembra zvečer na Drski. Udeležilo se ga je nad 120 ljudi. V razpravi o dosedanjem delu občinskega ljudskega odbora so volivci ponovno načeli nekatera vprašanja tega terena, kot n. pr.: razširitev vodovoda na tem sektorju, kanalizacija vasi Smihel, naprava pesposti mimo postaje Kandija proti mostu na Krki, izboljšave oskrbe z elektriko, gradnja stavbe na Drski, ki bi imela razen stanovanj tudi lokal za trgovino in manjše dvorano ter še več drugih komunalnih problemov.

Med vprašanji, katerih rešitev ne trpi nobenega odlašanja, spada izboljšanje ljudi iz zasilne barake pri Smihelskem pokopališču. V teh barakah stanuje v nemogočih pogojih 13 družin. Barake nimajo

jo nobenih pritokov, so pa tudi sicer v skrajno slabem stanju. Streha pušča na vseh koncih, prav tako pilna noter od vseh strani. Kna izmed tovarščic, ki stanuje v baraki je povedala:

»Rešite nas barak, sicer bomo vsi poginili! Moj mož je že devet mesecev v bolnišnici, naši otroci so stalno prazen želodec. Prav tako starejši stanovniki. Strah nas je zime, ki se bliža. Kaj bo z nami, če bomo že eno zimo v teh podružjih?«

Zadeva je nujna, toda kaj naj jo reši? Baraki stanuje delavke in delavci, ki so zaposleni v različnih podjetjih. Zenske po večini v tovarni NOVOLES, moški pa tudi pri drugih podjetjih. Barake spadajo pod stanovanjsko skupnost Zastopnik občinskega odbora je navajal, da bi podjetja morala poskrbeti za stanovanja za svoje delavce, pa se za to ne brigajo.

Volivci so sklenili, da naj občinski ljudski odbor stavi s stisk delavskih svetov podjetij in skuša to zadevo čimprej rešiti. Stanovniki so se izjavili, da ne zahtevajo novih razkošnih stanovanj, pač pa se zadovoljuje s skromnimi stanovanji, samo da bodo na toplem in pod streho.

Kako je bilo v Šmarjeških Toplicah

Prvi zbor volivcev naše volilne enote, ki je bil sklican za 15. septembra, ni bil sklepečan zaradi udeležbe. Zato so organizacije SZDL šle na delo in pripomogle, da je bil drugi zbor volivcev teden dni pozneje sklepečan in se prav dobro uspel. Za dobro udeležbo na tem zboru kot tudi na raznih drugih sestankih imajo največ zaslug uslužbeni zdravniki in učitelji, ki so bila povabila. Na zbor volivcev so povabili tudi zdraviliške goste.

Zbor je začel odbornik Miha Bregant. Zboru sta prisostvovala tudi predstavnik občine ing. Ivo Zobeč in Milos Matko. Izmed predlaganih kandidatov za občinski zbor je kandidacijska komisija izbrala res tri najbolj vredne in zaslužne občane. To so Jože Udevec iz Obrha, Miha Bregant iz Zalovca in Franc He iz Toplice. Volivci so vse tri predlagane kandidate tudi izvolili za kandidate.

Poročilo o dosedanjem delu občine je prebral ing. Zobeč, ki je med drugim obrazložil dosedanje uspehe pri komunalnih gradnjah. Govoril je tudi o žalovskem vodovodu in toplijski šoli ter razložil važnejše dogodke v svetu.

V razpravi po poročilu so volivci povedali svoje težkote. To so predvsem davki, ki so zrasli preveč in za krajevni odbor Zalovca, kjer je zemlja kamenita in peščena ter potrebuje veliko gnojila in še več dejta, res previsoki. Poleg tega so se zglasili tudi za zvezo v tem kraju ni nobenega zasluga za voljniki. Menili so tudi, da bi bilo treba odpraviti prometni davek na rezan les za domačo potrebo, za prodajo pa naj ostane. Pohvalili pa so dela pri gradnji ceste Novo mesto — Smednik ter izrazili hvaležnost ljudski oblasti za njeno skrb za otroke.

Zdaj še temeljit pogovor

V moškronski občini so v ponedeljek 23. septembra imeli zbor volivcev v poslednji volilni enoti — v Češnjicah — in s tem zaključili zore v vseh enotah. Če bi hoteli dobiti povprečno sliko uspehov teh zborov v vsej občini in dati

na njem za razna gospodarska vprašanja ter komunalna dela. Zelo malo pa smo slišali na teh zborih o delu občinskega ljudskega odbora, posameznih odborov in svetih pri ljudskem odboru. Skratka, ljudje se zanimajo za vprašanja, ki

so n. pr. vse premalo razpravljali o vlogi bodočih ljudskih odborov, o vlogi zborov proizvajalcev, o vse večjih pravicah občine itd. Treba bi bilo tudi spregovoriti o odgovornosti, ki jo nosi za skupno gospodarjenje v občini ljudski odbor in posamezni ljudski odborniki.

Čemu brez žena?

Po vaseh in zasekih občine Straza-Toplice bo imel 24 odbornikov od tega bo 19 odbornikov občinskega zbora in 5 odbornikov v zboru proizvajalcev. Občina je razdeljena na 19 volilnih enot s 26 volilci, vsaka volilna enota pa izvolila po enega odbornika. Za zbor proizvajalcev pa je 12 volilnih enot s 21 volilci.

V občini Straza-Toplice je 5.993 prebivalcev in od tega 3.871 volilnih upravičencev. Za zbor proizvajalcev pa je 2.039 volilnih upravičencev.

Postavljeni so že kandidati skoraj za vse volilne enote. Tako kandidirajo za Gor. Strazo: Sušarji Miha in Krstinč Marko, za Vavto vas Sal Erno in Nose Stane, za Dol. Toplice Peško Jože in Prana Jože ml., za Gor. Polje in Dol. Polje Pečjak Jože in Kalan Ivan, za Sotesko Blatinč Jože in Rajh Jože, za Poljane Murn Alojz in Heferle Ferdo, za Gor. Sušice Janko Ivan in Tolar Janez, za Vrta sela Klobčar Martin in Kump Franc, za Dol. Sušice Hrovat Domine in Bučar Janez, za Podturn Markovič Franc, Markovič Ludvik in Turk Ivo.

Za zbor proizvajalcev pa kandidirajo: Jože Štok Jože, Gimpej Berto in Erpe Anton, za Podjetje za popravilo železniških vozov Jeriček Ivan in Sušaršič Ciril, pa za Godni obrat Straza Gruden Avgust in Berkopce Franc, za Sotesko As Ivan in Šobar Stane, za Dol. Polje Pečjak Jože in Kalan Ivan, za Sotesko Blatinč Jože in Rajh Jože, za Poljane Murn Alojz in Heferle Ferdo, za Gor. Sušice Janko Ivan in Tolar Janez, za Vrta sela Klobčar Martin in Kump Franc, za Dol. Sušice Hrovat Domine in Bučar Janez, za Podturn Markovič Franc, Markovič Ludvik in Turk Ivo.

Za zbor proizvajalcev pa kandidirajo: Jože Štok Jože, Gimpej Berto in Erpe Anton, za Podjetje za popravilo železniških vozov Jeriček Ivan in Sušaršič Ciril, pa za Godni obrat Straza Gruden Avgust in Berkopce Franc, za Sotesko As Ivan in Šobar Stane, za Dol. Polje Pečjak Jože in Kalan Ivan, za Sotesko Blatinč Jože in Rajh Jože, za Poljane Murn Alojz in Heferle Ferdo, za Gor. Sušice Janko Ivan in Tolar Janez, za Vrta sela Klobčar Martin in Kump Franc, za Dol. Sušice Hrovat Domine in Bučar Janez, za Podturn Markovič Franc, Markovič Ludvik in Turk Ivo.

Za zbor proizvajalcev pa kandidirajo: Jože Štok Jože, Gimpej Berto in Erpe Anton, za Podjetje za popravilo železniških vozov Jeriček Ivan in Sušaršič Ciril, pa za Godni obrat Straza Gruden Avgust in Berkopce Franc, za Sotesko As Ivan in Šobar Stane, za Dol. Polje Pečjak Jože in Kalan Ivan, za Sotesko Blatinč Jože in Rajh Jože, za Poljane Murn Alojz in Heferle Ferdo, za Gor. Sušice Janko Ivan in Tolar Janez, za Vrta sela Klobčar Martin in Kump Franc, za Dol. Sušice Hrovat Domine in Bučar Janez, za Podturn Markovič Franc, Markovič Ludvik in Turk Ivo.

Za zbor proizvajalcev pa kandidirajo: Jože Štok Jože, Gimpej Berto in Erpe Anton, za Podjetje za popravilo železniških vozov Jeriček Ivan in Sušaršič Ciril, pa za Godni obrat Straza Gruden Avgust in Berkopce Franc, za Sotesko As Ivan in Šobar Stane, za Dol. Polje Pečjak Jože in Kalan Ivan, za Sotesko Blatinč Jože in Rajh Jože, za Poljane Murn Alojz in Heferle Ferdo, za Gor. Sušice Janko Ivan in Tolar Janez, za Vrta sela Klobčar Martin in Kump Franc, za Dol. Sušice Hrovat Domine in Bučar Janez, za Podturn Markovič Franc, Markovič Ludvik in Turk Ivo.

Treba je pripomniti, da še niso bili zaključeni vsi zbori volivcev ali pa še niso prispela poročila o zboru.

Na vseh zborih in pri kandidatih lahko vidimo, da so bili izbrani dobri kandidati, tudi dovolj mladine je predlagane, le nobene žene ni med kandidati.

Vzrok, da ne kandidirajo tudi žene, je to, da se same žene branijo, oziroma jih sploh ne predlagajo v kandidature, kar je posebnost značilna za našo občino. Verjetno je tega krivo pomanjkanje ženske organizacije.

Precej je za kandidatorizacijo vrst mladine in na novih kandidatorih, ki še niso bili odborniki v ljudskih odborih. Tako se bo občinski odbor znatno pomladil.

Treba je pripomniti, da še niso bili zaključeni vsi zbori volivcev ali pa še niso prispela poročila o zboru.

Na vseh zborih in pri kandidatih lahko vidimo, da so bili izbrani dobri kandidati, tudi dovolj mladine je predlagane, le nobene žene ni med kandidati.

Vzrok, da ne kandidirajo tudi žene, je to, da se same žene branijo, oziroma jih sploh ne predlagajo v kandidature, kar je posebnost značilna za našo občino. Verjetno je tega krivo pomanjkanje ženske organizacije.

Precej je za kandidatorizacijo vrst mladine in na novih kandidatorih, ki še niso bili odborniki v ljudskih odborih. Tako se bo občinski odbor znatno pomladil.

Treba je pripomniti, da še niso bili zaključeni vsi zbori volivcev ali pa še niso prispela poročila o zboru.

Na vseh zborih in pri kandidatih lahko vidimo, da so bili izbrani dobri kandidati, tudi dovolj mladine je predlagane, le nobene žene ni med kandidati.

Vzrok, da ne kandidirajo tudi žene, je to, da se same žene branijo, oziroma jih sploh ne predlagajo v kandidature, kar je posebnost značilna za našo občino. Verjetno je tega krivo pomanjkanje ženske organizacije.

Precej je za kandidatorizacijo vrst mladine in na novih kandidatorih, ki še niso bili odborniki v ljudskih odborih. Tako se bo občinski odbor znatno pomladil.

Treba je pripomniti, da še niso bili zaključeni vsi zbori volivcev ali pa še niso prispela poročila o zboru.

Na vseh zborih in pri kandidatih lahko vidimo, da so bili izbrani dobri kandidati, tudi dovolj mladine je predlagane, le nobene žene ni med kandidati.

Vzrok, da ne kandidirajo tudi žene, je to, da se same žene branijo, oziroma jih sploh ne predlagajo v kandidature, kar je posebnost značilna za našo občino. Verjetno je tega krivo pomanjkanje ženske organizacije.

Precej je za kandidatorizacijo vrst mladine in na novih kandidatorih, ki še niso bili odborniki v ljudskih odborih. Tako se bo občinski odbor znatno pomladil.

Treba je pripomniti, da še niso bili zaključeni vsi zbori volivcev ali pa še niso prispela poročila o zboru.

Na vseh zborih in pri kandidatih lahko vidimo, da so bili izbrani dobri kandidati, tudi dovolj mladine je predlagane, le nobene žene ni med kandidati.

Vzrok, da ne kandidirajo tudi žene, je to, da se same žene branijo, oziroma jih sploh ne predlagajo v kandidature, kar je posebnost značilna za našo občino. Verjetno je tega krivo pomanjkanje ženske organizacije.

Precej je za kandidatorizacijo vrst mladine in na novih kandidatorih, ki še niso bili odborniki v ljudskih odborih. Tako se bo občinski odbor znatno pomladil.

Treba je pripomniti, da še niso bili zaključeni vsi zbori volivcev ali pa še niso prispela poročila o zboru.

Na vseh zborih in pri kandidatih lahko vidimo, da so bili izbrani dobri kandidati, tudi dovolj mladine je predlagane, le nobene žene ni med kandidati.

Vzrok, da ne kandidirajo tudi žene, je to, da se same žene branijo, oziroma jih sploh ne predlagajo v kandidature, kar je posebnost značilna za našo občino. Verjetno je tega krivo pomanjkanje ženske organizacije.

Precej je za kandidatorizacijo vrst mladine in na novih kandidatorih, ki še niso bili odborniki v ljudskih odborih. Tako se bo občinski odbor znatno pomladil.

Treba je pripomniti, da še niso bili zaključeni vsi zbori volivcev ali pa še niso prispela poročila o zboru.

Na vseh zborih in pri kandidatih lahko vidimo, da so bili izbrani dobri kandidati, tudi dovolj mladine je predlagane, le nobene žene ni med kandidati.

Vzrok, da ne kandidirajo tudi žene, je to, da se same žene branijo, oziroma jih sploh ne predlagajo v kandidature, kar je posebnost značilna za našo občino. Verjetno je tega krivo pomanjkanje ženske organizacije.

Precej je za kandidatorizacijo vrst mladine in na novih kandidatorih, ki še niso bili odborniki v ljudskih odborih. Tako se bo občinski odbor znatno pomladil.

Treba je pripomniti, da še niso bili zaključeni vsi zbori volivcev ali pa še niso prispela poročila o zboru.

Na vseh zborih in pri kandidatih lahko vidimo, da so bili izbrani dobri kandidati, tudi dovolj mladine je predlagane, le nobene žene ni med kandidati.

Vzrok, da ne kandidirajo tudi žene, je to, da se same žene branijo, oziroma jih sploh ne predlagajo v kandidature, kar je posebnost značilna za našo občino. Verjetno je tega krivo pomanjkanje ženske organizacije.

Precej je za kandidatorizacijo vrst mladine in na novih kandidatorih, ki še niso bili odborniki v ljudskih odborih. Tako se bo občinski odbor znatno pomladil.

Treba je pripomniti, da še niso bili zaključeni vsi zbori volivcev ali pa še niso prispela poročila o zboru.

Na vseh zborih in pri kandidatih lahko vidimo, da so bili izbrani dobri kandidati, tudi dovolj mladine je predlagane, le nobene žene ni med kandidati.

Vzrok, da ne kandidirajo tudi žene, je to, da se same žene branijo, oziroma jih sploh ne predlagajo v kandidature, kar je posebnost značilna za našo občino. Verjetno je tega krivo pomanjkanje ženske organizacije.

Precej je za kandidatorizacijo vrst mladine in na novih kandidatorih, ki še niso bili odborniki v ljudskih odborih. Tako se bo občinski odbor znatno pomladil.

Treba je pripomniti, da še niso bili zaključeni vsi zbori volivcev ali pa še niso prispela poročila o zboru.

Na vseh zborih in pri kandidatih lahko vidimo, da so bili izbrani dobri kandidati, tudi dovolj mladine je predlagane, le nobene žene ni med kandidati.

Vzrok, da ne kandidirajo tudi žene, je to, da se same žene branijo, oziroma jih sploh ne predlagajo v kandidature, kar je posebnost značilna za našo občino. Verjetno je tega krivo pomanjkanje ženske organizacije.

Precej je za kandidatorizacijo vrst mladine in na novih kandidatorih, ki še niso bili odborniki v ljudskih odborih. Tako se bo občinski odbor znatno pomladil.

Treba je pripomniti, da še niso bili zaključeni vsi zbori volivcev ali pa še niso prispela poročila o zboru.

Na vseh zborih in pri kandidatih lahko vidimo, da so bili izbrani dobri kandidati, tudi dovolj mladine je predlagane, le nobene žene ni med kandidati.

Vzrok, da ne kandidirajo tudi žene, je to, da se same žene branijo, oziroma jih sploh ne predlagajo v kandidature, kar je posebnost značilna za našo občino. Verjetno je tega krivo pomanjkanje ženske organizacije.

Precej je za kandidatorizacijo vrst mladine in na novih kandidatorih, ki še niso bili odborniki v ljudskih odborih. Tako se bo občinski odbor znatno pomladil.

Treba je pripomniti, da še niso bili zaključeni vsi zbori volivcev ali pa še niso prispela poročila o zboru.

Na vseh zborih in pri kandidatih lahko vidimo, da so bili izbrani dobri kandidati, tudi dovolj mladine je predlagane, le nobene žene ni med kandidati.

Vzrok, da ne kandidirajo tudi žene, je to, da se same žene branijo, oziroma jih sploh ne predlagajo v kandidature, kar je posebnost značilna za našo občino. Verjetno je tega krivo pomanjkanje ženske organizacije.

Precej je za kandidatorizacijo vrst mladine in na novih kandidatorih, ki še niso bili odborniki v ljudskih odborih. Tako se bo občinski odbor znatno pomladil.

Treba je pripomniti, da še niso bili zaključeni vsi zbori volivcev ali pa še niso prispela poročila o zboru.

Na vseh zborih in pri kandidatih lahko vidimo, da so bili izbrani dobri kandidati, tudi dovolj mladine je predlagane, le nobene žene ni med kandidati.

Vzrok, da ne kandidirajo tudi žene, je to, da se same žene branijo, oziroma jih sploh ne predlagajo v kandidature, kar je posebnost značilna za našo občino. Verjetno je tega krivo pomanjkanje ženske organizacije.

Precej je za kandidatorizacijo vrst mladine in na novih kandidatorih, ki še niso bili odborniki v ljudskih odborih. Tako se bo občinski odbor znatno pomladil.

Divjad, šola, elektrika, vodovod

To so vprašanja, ki so glavni predmet razprav na zborih volivcev v občini Žužemberk. Ena najhujših nadlog za Suho krajino je že od nekdaj divjad. Ta naredi na žito tako bormern pridelku toliko škode, da si človek to komaj more predstavljati, če sam ne vidi. V teh krajih so tudi zbori volivcev prav zaradi te nadloge slabše obiskani, ker ljudje zvečer in ponoči na poljih varujejo pridelke. V vinogradih pa maralije pustijo medved. Zaradi velike škode pri krompirju, koruzi in ajdi zahtevajo volivci komisijo, da bi ocenila škodo. Na Ajdovcu in v Vel. Lipovcu pa ljudje želijo komisijo, da jim uredi pašnike. V teh dveh volilnih enotah in v Zafari bi radi elektriko.

Vaška pota, njihova ureditev in oskrbovanje so tudi eden pogostih problemov, prav tako poldrug

kilometer ceste, ki bi na mejni del žužemberške in trebanjske občine povezovala Podšumberk z Radovno vasio in železnico. Ljudje občinjajo pomoč v prostovoljnem delu. Tudi prebivalci Sela pri Hinjah in okolici so pripravljivi z delom veliko prispevati, samo da bi njihovi otroci imeli primerno šolo. Sedaj je pouk v kmečki hiši, v majhnem, higiensko neprimernem prostoru in še od tu bi morali, da bi se vnelila lastnica, Prevalca, Sela, Hinje in okolice žuli in mika že začeti, a nedograjni vodovod. O vodovodu že daljša razprava je tudi v Žužemberku. Na vseh zborih dosti govore o taksi na žagan les in o taksi na hibridno troje, ker je letos skoraj v celoti pozbebla. Povsod pa razpravljajo tudi o davkih.

M. K.

Na pobudo krajevnega odbora Socialistične zveze so prebivalci Stefana pri Trebnjem in tamkajšnje okolice dosegli, da bodo imeli železniško postajališče. Direkcija železniškega transporta je njihovi želji ustregla. Da pa potnikom ne bo treba čakati na vlak zunaj na prostem, gradijo lično postajno poslopje, ki je v surovem stanju že pod streho.

Krko bi radi ukrotili...

O Krki pravijo, da je najlepša reka v srednji Evropi. Mnogo pesnikov je že opevalo njeno zeleno barvo, njen skrivnostno umirjeni tok, njene zelene z brajdami in zidanicami ozaljšane bregove, zapuščene in zaraščene lehe, kjer so skrivališča divjih rac, vznemirjujoče poslastice naših lovcev, opevali so molčeče gradove, romantična zavetišča kmečkih tlačiteljev in kmetove utelešene žulje, lene malne, ki se počasi vrte, kakor bi hoteli posnemati dolenskega človeka, ki misli počasi, pa stvarno in preudarno in zanesljivo.

Da, takrat pravi dolenska skromnost, da Krka nagaja, in ni ji zamere.

Načrt ing. Butte

S poplavlami Krke se vbdamo skoraj že celo stoletje. Stvar namreč ni tako enostavna, kakor bi kazalo na prvi pogled. Krka ima v svojem spodnjem toku precej pragov, ki bi jih bilo treba izsekati in tako njen tok sprostiti. Voda na ta način ne bi tako zastajala in se razlivala po travnikih. To idejo je dal že ing. Butta, ki je leta 1892 sestavil radikalni in minimalni načrt zvezi z regulacijo Krke. V radikalnem načrtu, ki bi po današnjem računu zahteval eno milijardo in dve sto milijonov investicij, je predvideno temeljito čiščenje plitvin na vsem spodnjem delu Krke. Tega načrta

črta ni bilo moč uresničiti ne v Avstriji in ne v stari Jugoslaviji. Tudi ing. Butta mu je dal vprašaj. Zato je izdelal tudi minimalni načrt, ki bi za-

Krka in njeni pritoki poplavijo tudi do 8000 kvadratnih kilometrov — Radikalni in minimalni načrt ing. Butta — Sestanek vodilnih tovarišev novomeškega in trboveljskega okraja na Krki — Ustanovljena bo Vodna skupnost spodnjega toka Krke in Save — Poplave ne bodo več ogrožale 4800 hektarov dobre zemlje

hteval danes dve sto milijonov dinarjev investicij in kar bi bilo mogoče postopoma izvesti. Po tem načrtu bi lahko rešili kakih 4.800 kvadratnih kilometrov zemlje pred poplavo, kar pomeni približno 60 odstotkov vsega poplavnega ozemlja.

Kako začeti?

Da, kako začeti, to je zdaj najvažnejše vprašanje. Ing. Kerin in ing. Mišič, ki imata sedaj v rokah vse material zvezi z regulacijo Krke in ob enem spodnjega toka Save sta izjavila, da bo potrebno najprej dobro premisliti in poskusiti, kaj bi bilo bolj ekonomično. Načrt je možno izvesti na več načinov. Prvi je izsek pragov, potem podvodno

miniranje, potem širjenje struge, pa nasipi ali pa razbremenilniki, ki gredo vzporedno z glavno strugo. Prva varianta bi bila nekako najbolj prikladna, čeprav bo delo razmeroma težko. Če bi se odločili za podvodno miniranje, bi se bolj ogrozili favno v Krki, ki je po vojni že tako slaba.

Tako miniranje bi bilo možno podobno reči kugi, s katero je Krka izgubila ogromno bogastvo. Z nasipi in razbremenilniki pa bi lahko bistveno pokvarili v resnici idilne bregove Krke.

Če bi bila struga urejena po prvi varianti, bi ostala okolica nespremenjena, le gladina Krke bi za meter ali poldrug meter padla, kar pa bi ne bilo tako tragično. V Kostanjevici bi sicer pogledale tu pa tam iz vode škrbine, ki bi jih kopalci lahko hitro odpravili, če bi že načrt sam ne predvideval njihove odstranitve. Bregovi bi sicer res nekaj časa imeli pust pas, ki bi ga pa vrbinje kmalu zakrilo. Najvažnejše pri tem bi bilo deževje, da bi kmetom ostalo 4.800

hektarov zemlje, ki bi je nič več ne ogrožale poplave, kar pa je tudi glavni namen melioracije.

Kaj storiti?

Pred dnevi so se zbrali že drugi v tem polletju vodilni predstavniki trboveljskega in

novomeškega okraja na posvetovanju. Udeležili so se ga tovariši Jože Borštnar, France Pirkovič, Viktor Kovač, Martin Gosak, predsedniki ljudskih odborov krške, brežiške, šentjernejske in kostanjeviške občine, direktor vodnega gospodarstva Slovenije ing. Kerin, ing. Mišič in drugi. Popeljali so se z motornim čolnom od Kronovega do Broda pri Podbočju in si temeljito ogledali bregove in prage. Ing. Kerin je imel v rokah načrte ing. Butta in ostale elaborate o tem problemu ter je funkcionarjem vso pot tolmačil. Po temeljitim ogledu so udeleženci posveta podpisali skupno izjavo. Do konca tekočega leta naj se pripravi vse potrebno. Takoj naj se osnuje iniciativni odbor za vodno skup-

UPRAVA DOLENSKEGA LISTA

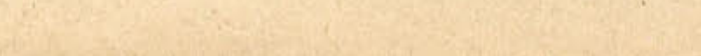
nost spodnjega toka Krke in Save. V letu 1958 naj bi se izvedla začetna dela na Savi od Zidanega mostu naprej. Krka bo lahko otekala šele potem, ko bo Sava sproščena. V nekaj letih bi bil načrt postopoma uresničen in ozemlje rešeno poplav.

Kaj pa idila?

Ne bo se spremenila. Po Krki bodo še vedno lahko veslali gibki čolni. Fant bo prevažal dekle, sanjal o lepi prihodnosti in morda bosta v pogovoru pomislila tudi na to, kako težko je bilo uresničiti načrte dedov, ki so se borili z naravo in slednjiž ukrotili reko.

Bo, morda bo pa vendarle uresničen naš davni sen...

L. S.

Takole je v Kostanjevici, dolenskih »Beotikah«, kadar Krka na jesen ali pomlad zdrija...

Ob 15-letnici šmarjeških žrtev

Med prvimi idejnimi borci za naše pravice, ki so se odzvali kliču narodno... bodilnega gibanja in se vanj vključili, so tudi talci-aktivisti iz Šmarjeta in okolice, ustreljeni 28. septembra 1942 v Semiču.

V jeseni leta 1942 je okupator z ognjem in rafali delil svojo kulturo našim vasem. Obkoljena Šmarjeta se ni mogla upirati premoči fašistov, ki jo je podprli plačani izdajalec z okvadami. Italijani so 21. septembra zasedli Šmarjeto. Partizani so se prebili skozi obroč. Fašisti pa so udarili v domove, natolili 80 domačinov in jih zaprli v šolo. Drugi dan so jih gnali v Belo cerkev, od tu pa v Novo mesto. Večina so poslali v internacijo, kot talci pa so ostali v zaporu:

Jože Barbo, kmet iz Topic — komandir vaške zaščite; Jože Gregorčič, kmečki sin iz Dolenje vasi pri Šmarjeti — partizan na dopustu; Jože Grm, kmečki sin iz Brezovice — partizan, slučajno doma; Leopoldina Jurančič, učiteljica v Šmarjeti — aktivistka in terenska delavka; Franc Karlovšek, kmet in gostilničar v Šmarjeti — terenski delavec; Franc Kukman, kmečki sin iz Grazenj pri Beli cerkvi — komandir vaške zaščite; Franc Sušteršič, begunec iz Sevnice, ki je stanoval na Brezovici pri Šmarjeti — terencec in Franc Videčnik, gostilničar na Brezovici, aktivist in terenski delavec.

28. septembra 1942 so jih odpeljali preko Gorjanec v Semič. Sami so si morali izkopati grob na ajdovi njivi. Zadržala je strojnica. Teptana, zasuljena zemlja je sprejela vase sanje o svobodi.

Po osvoboditvi so bili posmrtni ostanki domačinov prepeljani v Šmarjeto, tovaršnice Jurančičeve pa v Ljubljano. Ljudstvo čeni te žrtve in časti njih spomin s svojim delom in detovimi uspehi. Slovci za svobodo podirajo tovaršem!

Nova lovška družina

Kmetovalci v Hinjah in okolici so se stalno pritoževali, da jim povzročajo največ škoda na polju divji prašiči, ki pridejo iz državnega gojitvenega lovišča zahodno od Hinje. Prejšnja lovška družina Hinje, ki je bila zaradi raznih nepravilnosti razpuščena, ni imela pravice loviti v predelih državnega lovišča, zato so vsi odgovornost za škodo metali na državno lovišče, češ tja se umakajo divji prašiči, in tam smajajo mir.

Ker tudi Uprava državnega gojitvenega lovišča želi, da bi bila škoda po divjačini čim manjša, je bila osnovana nova lovška družina Polom. V njo so se včlanili lovci državnega lovišča in domači lovci iz blivše občine Hinje. Tako bodo lahko skupno preganjali škodljivo divjad tudi v tistem delu gojitvenega lovišča, kjer trdijo, da je največ štetinarjev. Okrajni ljudski odbor Novo mesto je na zadnji seji dal pristane na ustanovitev lovške družine Polom.

Z metliškega sejma

Na zadnji metliški sejmu v septembru je bilo pripeljanih 420 prašičev, 380 volov in 16 krav. Kilogram žive teže se je pri volih sukal okoli 120 din, pri kravah pa od 80 do 100 dinarjev. Cena govedinj je bila 230 din, teletinj 270 din in svininj 320 din za kilogram.

Smrtna nezgoda kolesarja

Janes Sekoranja iz Gornjega Podbrezja je se 22. septembra peljal po cesti od Podbočja proti Kostanjevici. Pri vasi Slinovci je na ostrem zavoju ceste zavozil s cestišča in se prevrnil čez rob na travnik. Pri padcu je dobil tako hude poškodbe, da jim je podlegel.

Nič manj ko 8 novih točk!

PARTIZAN NOVO MESTO : AOK OLIMPIJA (Ljubljana) — moški 3:0 (15:6, 15:1, 15:12) PARTIZAN NOVO MESTO : ILIRJA (Ljubljana) — ženske 2:0 PARTIZAN NOVO MESTO : KRIM (Ljubljana) — ženske 3:0

Malo čuden naslov, ali ne? Novomeški odbojkarji in odbojkarice so pred tednom gostovali v Ljubljani. Čez noč so igrali samo tri tekme, so jim v dobro zapisali kar 8 novih točk. AOK Olimpijo, ki so jo glanko premagali, drugo tekmo v Ilirijo pa so dobili brez borbe s 3:0 p. f., ker se je Ilirija pred kratkim razformirala. To so 4 točke, druge štiri pa so osvojile odbojkarice, Bogata žetev za Novomeščane.

Obkoljenje se začelo svoje gostovanje v Ljubljani že v soboto, ko so se v Siki pomerile z ekipo Ilirije. Ilirijanci novim republikim prvakinjam niso bile kos in so morale prepustiti dve točki brez močnejšega odpora. Tudi drugo tekmo s Krimom, ki so jo igrali na Rakovniku, so Novomeščanke dobile gladko s 3:0 p. f., prvič v prvem nizu, ko so domačinke vodile s 14:5, je šlo za nohte, toda tudi tu so s naše odbojkarice izkazale. Po enajstih zaporednih točkah so tudi na niz odločile svojo korist z rezultatom 15:4. Obe tekmi je pred maturo izvedli

Ne „čudež“ - napredek!

Za spomlad je KZ Mokronog organizirala razgovore s kmetovalci o potrebi izboljšanja hektarskega donosa krompirja. Zato je posredovala kmetom nakup semenskega krompirja, nabavila dovolj umetnih gnojil ter pomošala kmetom s pojasnjevanjem raznih agrotehničnih ukrepov.

Za Teden otroka v Žužemberku

Ta teden se bo sestajal občinski svet za varstvo družine, društvo prijateljev mladine pa bo pripravilo predavanje o skrbi za otroke. Tudi sestanki roditeljev bodo te dni; na njih se bomo podrobno pomenili zlasti še o pomenu cepljenja otrok proti otroški ohromelosti (paralizi). Sola je naročila za otroke več zabavnih in poučnih filmov. Na mednarodni dan otrok bo šola skusala pripraviti vsem otrokom boljše malico. Skozi vse leto pa bo skrbel, da bodo vsi otroci dobivali izdatno in okusno malico. Vidimo, da prihaja v šolo iz leta v leto več slabotnih otrok iz oddaljenih krajev, kjer doma nekateri nimajo dobre hrane.

Pismo iz Prečne

Čas je, da se spet malo oglašimo. Predvolumno življenje nas je zajelo s polno paro. Mnogo razpravljajo ljudje o kandidatih, komunalnih delih in novih načrtih. Nedavni zbor volivcev v Prečni je močno razgalil navzoče, ki so po poročilu tov. Valentiniča mnogo povedali. Upajo, da bo cesta v Čečji vasi vendarle že enkrat gotova. Mnogo je bilo govora tudi o ciganih, ki vse česke ogrožajo varnost šolarjev in delajo škodo.

Topla zahvala bolnikov

Protituberkulozni teden je za nami. Vsem pacientom na pljučnem oddelku novomeške bolnišnice bo ostal v najlepšem spominu, ker so bili prijeto presenečeni. V četrtek zvečer sta nas obiskala pevski zbor Dušan Jerab iz Novega mesta in kvintet iz Smihela. Ko so godbeniki odigrali nekaj priljubljenih Ausenikovih skladb, nam je ob 10-letnici protituberkulozne službe spregovoril naš zdravnik dr. Trobiš. Seznanil nas je z delom protituberkulozne službe v borbi proti zahrbtni boleznijetiki ter o pravicah in dolžnostih tuberkuloznih bolnikov.

Novomeška narodna orkestrina

Preteklo sredo zvečer je bila v dvorani Doma ljudske prosvete v Novem mestu akademija v počastitev 10-letnega dela proti tuberkulozi v Novem mestu. Udeležili so se je razen predstavnikov ljudske oblasti in zdravstvenih delavcev tudi mnogi Novomeščani, pogrešali smo pa dijake. O desetletnem delu protituberkulozne sekcije Rdečega križa je govoril prof. ing. Ivo Zobec, predsednik okrajnega odbora RK, vojaška godba Doma JLA, okrepjena z igralci orkestra PD Dušan Jerab, je nato pod taktirko kapetana Josipa Jankoviča zaigrala odločke iz treh večjih glasbenih del, moški pevski zbor PD Dušan Jerab z dirigentom Tonetom Markičem je pa zelo ubrano zapel vrsto pesmi.

Naradžajoča motorizacija

Prihodnje leto bodo naše tovarne dane na trg okoli štiri tisoč osebnih avtomobilov in okrog 23 tisoč motornih koles. Letošnja domača proizvodnja motorjev za avtomobile, avtomobile in podobno bo znašala 3.680 ton, prihodnje leto pa že 5.200 ton. Vsi, ki se zanimajo za sodobno organizacijo in tehniko pisarniškega poslovanja, si je treba pridobiti priložnost za novo ilustrirano revijo »Sodobna pisarna« na naslov uprave: Ljubljana, Gospoška 12.

Preporod v ELANOVI najstorici

ELAN (Novo mesto) : PARTIZAN (Grosuplje) 6:1 (4:1) Cas je, da o Elanovih nogometnih zapisih tudi nekaj povelj, kajti le sedaj zaslužitjo. Po vrtnici Majerle in Mirtiča je v Elanovem moštvu nastal pravi preporod. Čutili smo ga že pred tednom, ko so v Novem mestu s četvrtimi goli, naše mnenje pa je potrdila tudi nedeljska tekma v Grosuplju, kjer so zaigrali tako kot ilih že dolgo nismo videli. Napad z Majerleto na čelu je igral zelo lepo in povezano, predvsem pa je veliko streljal in to je prineslo tako visoko zmago. Tudi obramba s Turkom na čelu, ki je bil skoraj nepremagljiva ovira za nasprotnikove napadalec, je bila zanesljiva in odlična. Edini gol, hacedi je v enajstmetrovke. V Elanovem moštvu so igrali: Vrančič, Mirtič, Semjanovič, Mrzljak, Turk, Čurjnik, Lukič, Vesel, Majerle, Bežek in Hrovat. V moštvo ni bilo slabega mesta, najboljša pa sta bila Majerle v napadu in Turk v obrambi.

TELOVADBA V ČRNOMLJU

Telovalno vzhodno društvo Partizan v Črnomlju je zadnje čase zastavilo vse sile za redno telovadbo. Pri društvu je bila osnovana načelniška komisija, ki redno skrbi za razvoj društva. Društvo šteje 250 članov. Najmočnejši so oddelek pionirjev in pionirk. Načelništvo si je zelo prizadevalo, da bi pritegnilo k vadbi člane in članice; uspeh ni izostal. Članske vrste se iz dneva v dan vselej domajajo avtozelo. Prihodnje nedelje bodo Elanovci igrali doma in sicer s Bartizanom iz Skofljice. Če se bodo tudi tokrat potrdili, bo golov na pretek. Novomeščani, obiščite to tekmo, domači nogometniki vas gotovo ne bodo razočarali.

MREZA PETORICE

Pred senatom okrožnega sodišča v Novem mestu se je pred kratkim znašla skupina petih ljudi, ki so se razen drugih kaznivih dejanj lotili tudi spravljanja čez mejo. To so: 23-letni kmečki delavec Ludvik Čerček iz Žužemberka, Alojz Vidle (znan prežepček), 32 let star kmečki delavec iz Drače vasi pri Žužemberku, 26-letni železniški kurjač Oton Lukman iz Ljubljane, sofer avtomobila 34-letni Franc Zavec iz Malv vasi pri Ljubljani ter 25-letni kurjač pri JZ v Ljubljani Martin Goričan.

Ne pozabite: od 28. septembra do 21. oktobra DOLENJSKI KULTURNI FESTIVAL V KOSTANJEVICI!

Kriminalna pokvarjenost nekaterih ljudi ne pozna nobene meje. Njih nagib je okoriščanje na lahak način, pohep, ki se ne ozira na sredstva, načine, živje in posledice, samo da jim prinese koristi. Tudi človekova usoda in celo njegovo življenje so takim izprilečenemu deveta skrb.

Med take kriminalce najslabše vrste spadajo tudi tipi, ki »pomagajo« ljudem, zlasti mladini, nezakonito čez državno mejo, ali prevlelje; pomagajo jim v neznanu usodo, v tuje taborišče, v tujino na sejem delovne sile za najslabša dela, netočnikar pa celo v smrt. Z zvištim pripovedovanjem o rajskem življenju v tujini, kjer ljudje ne počenjajo drugega, kot da se vozijo v razkošnih avtomobilih, obločeni v svilo in najlon, se zabavajo in gledajo televizijo noč in dan, spravijo preproste ljudi iz domače hiše in iz domovine. Ko jih navdušijo za odhod, izvečejo iz njih trdo prislušene denarje, kajti le to je njih cilj!

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

Tedenski koledar

Sreda, 2. oktobra — Mirna Čerček, 4. oktobra — Terezijska Petek, 4. oktobra — Frančišek Sobota, 5. oktobra — Dunja Nedelja, 6. oktobra — Vera Ponedeljek, 7. oktobra — Marija LUNA: 8. oktobra ob 22.42 polna luna.

KINO

»KRKA« — NOVO MESTO: od 4. do 7. 10. ameriški barvni film »Maščevalec iz Dallasa«. Od 8. do 10. 10. francoski film »Očka, maša, služkinja in jakec.« JADRAN — KOČEVJE: 2. in 3. 10. japonski film »Atomska bomba nad Hirošimo«. Od 4. do 6. 10. ameriški barvni film »Ujetnik v Čaimu«. 7. in 8. 10. ameriški barvni film »Letni čas«. CRNOLETA: 1. in 2. 10. ameriški film »Utop na ladji Bauntia«. 4. in 5. 10. ameriški barvni film »Ujetnik dvorca Zende«. KOSTANJEVICA: 2. in 3. 10. ameriški film »Marija Walewaska«. 6. 10. ameriški film »Beneški tate«. DOL, TOPLICE: 5. in 6. 10. ameriški film »Mosiščev«. STRAZA: 5. in 6. 10. ameriški film »Trinajsta ura«. ŽUŽEMBERK: 6. 10. jugoslovanski film »Tri zgodbe«.

POTUJOČI KINO NOVO MESTO

predvaja film »Mojne vode teko«: v četrtek, 3. 10., ob 18. uri na pljučenem oddelku novomeške bolnišnice; v petek, 4. 10., ob 18. uri v Birni vasi; v soboto, 5. 10., ob 19. uri v Stopljah; v nedeljo, 6. 10., ob 15. uri v Črnomlju (Koč.), ob 18. uri v Soteski.

GLEDALISCE

GLEDALISCE V NOVEM MESTU: Čerček, 3. oktobra, ob 15. uri: O'Neill: »Ana Christie«. Dijaska predstava, znižane cene. Čerček, 3. oktobra, ob 20. uri: O'Neill: »Ana Christie«. Petek, 4. oktobra, ob 20. uri: O'Neill: »Ana Christie«.

OBVESTILA

»Radio glas«, radiotehnična delavnica, lastnik Ljubljane, Ljubljana, Borštnikov trg 1 (Rimska cesta), izvršuje popravila radioaparatur vse vrste, aparatov za naglušne, oblačevalcev, zvočnikov, dinamo za kolesa, polnilcev za akumulatorje itd. Obiščite novo trgovino moški in ženskih oblek v Novem mestu na Glavnem trgu št. 1 (v Bergmanovi hiši). Podjetje »Krojček«, Novo mesto.

IZGUBILA SEM ZLATO VERIZICO

z obsegom na poti od Smihela do kandijske postaje. Poštenega do kandidatke postaje. Poštenega do kandidatke postaje.

Kriminal z usodo ljudi

Vsi morajo tudi plačati rodne stroške in povprečno Čerček pa se KZ Ivančica gonica 37.125 din in Splošnemu mizarstvu 41.400 din. Pri Vidcu dobljenih 55.000 din in pri Zavcu 38.000 din je bilo odvzeto. Soba se ni pravomočna. Razumljivo je, da te vrste kriminalci uspevajo le tam, kjer naivni ljudje nasadajo hvalisla vseh, kar je tuje, in granjanju vsega, kar je naše in njihovo, pri ljudeh, ki zaradi svoje zaostalosti ne znajo ceniti domače grude in kruha, s odprtimi ušesi pa sprejemajo vse, kar pride iz tujine, neglede od koga in s kakšnim namenom. Grenka razočaranja stotine takih, ki so nasledi pripovedkam o življenju v tujih deželah, skrčeni obrabi čistih, ki so se vrnili ozdravljeni tuje omame, mnogi neznanj grobovi, brezpravni blaški tujih kapitalistov in ceneno belo blago sa javne hiše, to so prežalostno posledice takim verovanjem. Kriminalci, ki na ta podli način vlečejo iz ljudi denar in jih potem prepustajo neznanj usodi, zaslužijo zato razen kazni tudi prezir!

Cestarske težave

Cestarji smo glede na službo in premoženjsko stanje skromni ljudje. Nekateri imajo nekaj zemlje in skromno hišico, vsi pa skromno životarjajo. Koplemo cestne jarke, sekamo grmovje, gramozimo pa le takrat, kadar imamo gramoz. Mimoi doč kaj radi opozarjajo cestarja in dajejo nasvete, češ: »Kaj kopleš? Zakaj ne siplejš gramozu, ne vidiš, da je potrebno?« Kadar pa gramozimo, se najde kdo, ki reče: »Cestar, kaj kvariš cesto? Saj plačamo dosti davkov, kje je gramoz?« Vsak si misli: tega si lahko privoščim, ker je eden najnižjih nameštencev v državni službi. Med kmeti in cestarji je vedno neka napetost, zlasti pri tistih, ki imajo v bližini ceste svoje njive in travnike. Ko začne cestar koptati kanalne jarke in to opazi lastnik obmejne zemlje, ga prenekateri krat nahruli: »Kaj tako visoko sekaš travo. To je moje in jaz pričam davek državi!« Največkrat pa pride do nesporazuma med kmeti in cestarji, kadar orjejo. Cestar pravi: »Na cesto se ne sme zganjati živine! Orač pa reče: »Jaz sem vedno tdo oral in mi ni še noben cestar tega prepovedal.« Doseči bi bilo treba, da bi vsi lastniki zemljišč, ki meje na cesto, upoštevali Uredbo o varstvu javnih cest, ki jo je izdal izvršni svet LRS, potem bi bil med lastniki zemljišč in cestarji boljši odnos, kar vsi želimo. Julij Klepec.

Nesreča na Krki

V nedeljo 22. septembra popoldne je 86-letni ribič Anton Miklavčič z Dobrave, po domače Filik, vozil po Krki ribiče iz Mokronoga. Ker zvečer ni prišel domov, so ga domačini šli iskati. Filikov čoln je bil privezan ob bregu Krke pri Čučji mlaki, blizu izliva potoka Račne v Krko, truplo ponesrečenega ribiča pa so našli šele v torek proti večeru. Ležalo je v vodi, nekaj metrov od čolna.

To bo odlična kapljica!

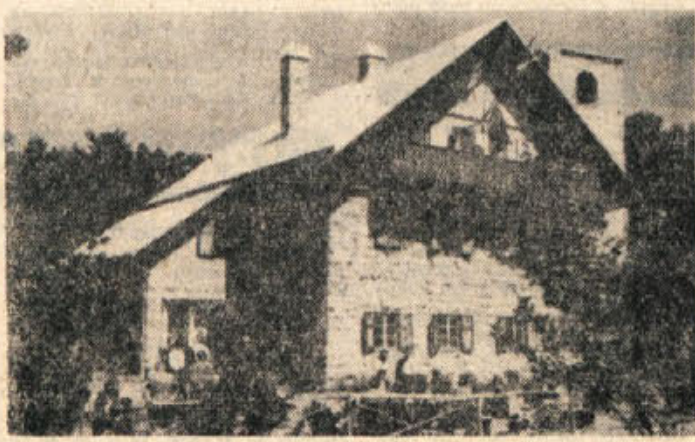
Na Stražnjem vrhu in na Dobljčki gori bodo (meli) letos lep pridelek grozdja. Vinogradniki pravijo, da je bilo malo, kaj tako obloženo trje kot letos. Pričakujejo, da bo pridelek tudi kvaleteten. Na seji sveta za kmetijstvo so sprejeli sklep, da bo trgatve 5. oktobra. Portugalko so trgali že okrog 15. septembra. Vinogradniki se bodo morali posebno potrditi pri šolanju vina. Potrebno bo razsuševanje, pravilna uporaba žvepla, pravočasni pretoki in podobno. Razen portugalke so potrgali tudi rizvanec, ki je prav tako zgodnja sorta. Sorčni nasad te vrste ima posestvo Okljuk. Nasad je pokazal izredno lepe uspehe. Ceravno je stag komaj tri leta, je bogato obrodil. Pri rizvancu je že ebulioskop pokazal 10,3 alkohola. I.S.

Zadrugam vseh vrst priporočamo, da naročijo novo ilustrirano revijo »Sodobna pisarna«, ki bo znatno pripomogla k izboljšanju tehniške pisarniškega poslovanja. Vsi vaši uslužbenici jo bodo z zanimanjem štali. Pišite po brezplačni prospekt, če ga ne imate. Uprava »Sodobne pisarne«, Ljubljana, Gospoška 12.

Mirna gora vabi

Med številne priljubljene slovenske planinske domove se je pred leti uvrstil tudi planinski dom na Mirni gori. Prizadevno planinsko društvo v Črnomlju, pod čigar upravo spada dom, je deloma s prostovoljnimi delom, deloma pa s pomočjo ljudske oblasti in raznih organizacij zgradilo v letih 1952 in 1953 na ruševinah starega doma, ki so ga med okupacijo požgali Italijani, nov, prostran in prijeten dom, ki je v ponos vsem belokranjskim planincem.

Dom je vse leto oskrbovan in lahko sprejme v sobe in skupna ležišča do 50 oseb. Ima električno razsvetljavo in telefon. Stoji na 1.048 metrov nadmorske višine, z res krasnim razgledom na vso Belo krajino in dalje. Na jugu in jugovzhodu se oko ustavi na hribovitih Liki in bosenskem gorovju. Z bližnje okolice je lep razgled na Kamniške pla-

Se nekaj o Štemburju

Veselo-resen odgovor Marjanu Kozini

Štemburjeva uniforma, ki jo je nosil pokojni pred cesarjem na Dunaju, je bila precej drugačna, kot jo opisuje Marjan Kozina.

Rajni Štembur je jahal pred cesarjem na Dunaju leta 1908 v velikem spredu ob cesarjevi šestdesetletnici. Vsi narodi Austrije so se poklonili staremu cesarju in vsi zastopniki so bili v slavnostnih no-

šah. Takšne pestrosti ni videl Dunaj ne prej ne slej in posamezne dežele so tekmovala s svojimi skupinami.

Kranjski deželni zbor je zbral postavne ljudi in lepe noše. Razume se, da tudi Dolenjci niso zaostajali, nendar so prednjačili Belokranjci, tmed katere je prišel tudi Štembur. Služil je svojčas kot vojak pri huzarjih, kjer se je naučil razen jahanja tudi kranjskega padarstva in je na tistem tudi opravljal »tirarcetniški« postel, zlasti pri konjih. Naučil se je tudi nekaj madžarsčine, ki jo je uporabljal ob posebnih priložnostih.

Nekod sem prenočeval v njegovi gostilni in ker sem bil nov gost, mi je posvetil nekaj več pozornosti; prisedel je k moji mizi. Ker sem bil med prvo svetovno vojno nekaj časa med Madžari, sem se tudi jaz naučil nekaj besed. Pri drugem pollitru sva postala že bolj zgovorna in začela sva po madžarsko. In začudo, da sva imela skoraj isti besedni zaklad, ki je obstajal največ iz prvok, bolj zabeljenih besed, kar pa seveda ni za prevajanje. Malo sem se sicer oddaljil od snovi, zato se vrnilo k Štemburju na Dunaj, ker čaka ves nervozen na »befel«, da se uvrsti s svojimi uskoškimi in belokranjskimi jezdecji v spreod. Njegova uniforma je bila iz sitve rasevine domačega tkanja in zapeta z zaponkami in sjužeta na prsih. Na glavi je nosil Štembur mogočen »kalpak« — kučmo iz dragocene kuniine kože, ki ji pravijo Dolenjci »mandras«.

Nikotin in lepota

O tem, ali je kajenje škodljivo in če kvarno vpliva na žensko lepoto, je bilo že precej napisanega. Znani nemški ginekolog dr. Hofstätter piše v svoji knjigi o pogubnem vplivu nikotina in med drugim trdi, da zgubi ženska, ki kadil, svojo prirojeno nežnost. Navadno njena polt otrdi, ustnice pa izgube naravno milino, tako da dobi kadilka kaj pogosto moške izraz. Nos ji nekako izstopi, spodnja ustnica pa se praviakoro rada deformira. Kot trdi ta zdravnik, sta nikotin in ženska lepota precej skregana.

Debele, mesnate noge so mu tiščale v škornjih z ostrogami. V deščici je držal kopje, ob levem boku mu je visela kriva sablja, za pasom pa sta mu tičali dve starinski »skubarji« (pištoli). Rokl sta bili oblečeni v bele kožnate roka-vite. K elegantnejšemu videzu mu je pripomogel tudi zlat ščipalnik (cviker) na nosu. Ogrnjen je bil z rdečim, pelerini podobnim plaščem, kakršne so nosili zaradi bolj divjega videza Trenkovi pandurji. Pa recite, če ni takšna slika Štemburja vse bolj pisana in junaška, kakor pa mož s kastorovcem in dišečim rožmarinom. Štembur je predstavljajl graničarskega kapetana ali komandanta kmečke konjice, ki je morala biti za časa turškega napada takoj pri roki.

Vesti iz novomeškega gledališča

Novomeško gledališče bo za otvoritev sezone ponovilo dramo O'Neilla »Ana Christie« v režiji prof. T. Trdana, ki je v lanski sezoni doživela na odru uspeh. Glavne vloge igralo priznani igralci: Mira Lutmanova (Ana), Riko Urh (Chris) in Frank Košeč (Mat). Z dramo bo novomeška igralna družina gostovala po raznih krajih Dolenjske in drugod. Predvidena so gostovanja v Kočevju, Črnomlju, Trebnju, Mokronogu, Trbovljah, Postojni, na Delavskem odru v Ljubljani ter v Kopru.

Druga skupina igralcev pripravila mladinsko igrano Mladinskega »Mogočni prstan« (režija P. Cisler). Tudi priprave za Gopdrich-Hackettovo uprizoritev drame »Dnevnik Ane Frankove« so se že začele.

Ana Christie spet na novomeškem odru. Levo Lenča Knafličeva v vlogi Martje, desno Mira Lutmanova v naslovi vlogi Ane.

STEFAN ZWEIG: Zapečateni železniški voz

Lenin 9. aprila 1917

Zdaj tudi že pospravljajo vsi svoje božno imetje, kajti v časopisih je pribledna jedrnata brzojavka Gorkega: »Vsi se vrnite domov! Na vse strani hite pisma in brzojavke: Vrnite se domov, vrnite se domov! Zberite se! Zedinite se! Se erikrat sedaj zastavite življenje za stvar, za katero so odkar se zavedajo sebe, posvetili svoje življenje: za rusko revolucijo.

... in razočaranje

Toda po nekaj dneh jih osupne novo spoznanje: novica o ruski revoluciji, ki je kot z orjimi peruti razviharila njihova srca, ni revolucija, o kateri so sanjali, in ni nikakršna ruska revolucija. To je bil dvorni upor proti carju, upor, ki so ga zanetili angleški in francoski diplomati, hoteli preprečiti carju, da bi sklenil mir z Nemčijo, ne pa revolucija ljudstva, ki hoče mir in svoje pravice. Ni revolucija, za katero so živeli in za katero so pripravljani umreti, temveč je spletko vojskujočih se držav, imperialistov in generalov, ki niso hoteli pustiti, da bi se kdo mešal v njihove načrte. Lenin in njegovi so kmalu sprevideli, da obljuba, po kateri

skovali rusko revolucijo. Vsako posamezno organizacijo so premerili, preskusili in prehtali. Skozi desetletja so v svojih časopisih teoretično in praktično primerjali med seboj težave, nevarnosti in možnosti. Vse življenje je rojila temu človeku samo ta misel, nepretrgoma je bil do polnjenjal in naposled spravil v dokončno obliko. In sedaj, ko je priklenjen tu v Sviči, naj vsa njegova revolucija zvoдени, naj jo uničijo drugi, ki njegovo sveto idejo osvooboditve množic izrabljajo v prid tujih držav in tujih koristil! Lenina, vedno tako železnega realista obhajajo sedaj v dnevnih obupa najbolj fantastične misli. Ali ne bi mogel najeti letalo in se odpeljati z njim čez Nemčijo in Avstrijo? Toda že pri prvem, ki ponudi svojo pomoč, se pokaže, da je ovaduh. Cedarje bolj divje in nore postajajo misli o begu: Lenin piše na Švedsko, naj mu priskrbijo švedski potni list, hoče se narediti mutastega, da mu ne bi bilo treba dajati nobenih obvestil. Povsem razumljivo je, da Lenin vsako jutro po teh fantastičnih nočeh sam sprevidi, da so vse te blodnje sanje neuresničljive, toda sredi belega dne ve nekaj: on mora v Rusijo, namesto onih drugih mora on sam voditi svojo revolucijo, pravo in pošteno revolucijo, namesto sedanja politična. On mora, in čimprej, najaz v Rusijo. Nazaj za vsako ceno.

Svica leži ukleščena med Italijo, Francijo, Nemčijo in Avstrijo. Skozi zavestne dežele je Leninu zaprta pot kot revolucionarju, skozi Nemčijo in Avstrijo pa kot ruskemu državljani, pripadniku sovražne

si. Toda sedaj pride čudno spoznanje: Lenin si lahko več obeta od nemškega cesarja Viljema kakor od Rusije Miljukova in Poincareove Francije. Nemčija potrebuje, tik pred ameriško objavo vojne, za vsako ceno mir z Rusijo. Tako je revolucionar, ki prizadeva skrbil poslanikom Anglije in Francije, za Nemčijo kakor naroden pomočnik.

Toda kakra strahotna je odgovornost takega koraka, da sedaj nenadoma začne pregovore s cesarsko Nemčijo, katero je v svojih spisih stokrat zmerjal in ji pretil! Kajti v smislu vse dosedanje morale je nedvomno izjaja, da v sredi vojne in po odobritvi sovražnega generalštaba stopi na sovražnikovo ozemlje in se pelje čez... Jasno, da se niso zgrozili le milejši revolucionarji, ampak tudi večina Leninovih somišljenikov, ko jim je dejal, da bo šel, če bo treba, tudi po tej najnevarnejši poti, ki ga bo najbolj kompromitirala. Prepredeni ga opozarjajo, da so se s posredovanjem švicarskih socialdemokratov že davno začela pogajanja, da se vrnite ruskih revolucionarjev usmeri po lagodni in nevtralni poti v obliki zamenjave vojnih ujetnikov. Toda Lenin sprevidi, kako dolgoletna bo ta pot in kako bo ruska vlada spretno in hoče v brezkončnost zavlačevala njihovo vrnitev domov, in tudi ve, kako odločilna sta sleherni dan in sleherni ura. Lenin vidi samo cilj, med tem, ko se drugi, manj odločni in drzni ne upajo storiti koraka, ki je po vseh obstoječih zakonih in nazorih izjaja. Toda Lenin se je v sebi že odločil in sam zase

Višina največje gore na svetu

Mount Everest, ali kakor pravijo domačinj Džomolungma, je najvišja točka sveta. Vse do pred nekaj let pa ni bila znana natančna višina te »neboščične« gore v Himalajih. Eni raziskovalci so ji pripisovali 8816 metrov, drugi 8884. Pred tremi leti pa so jo indijski zemljemerji znova izmerili in zmagali, da je Mount Everest visok 8825 metrov.

Dovolj mi je bilo 120 let

Bagdadski policiji je bil privlačen samonar nekega okoliškega kmeta. Bil je pri dobrem zdravju, čeprav je bil star že 120 let. Življenje se je naveličal in se obesil.

Hude katastrofe

Epidemija črne kuge, ki je razasjala v Evropi od leta 1347 do 1351, je pokosila okrog 23 milijonov ljudi.

Potres leta 1556 v kitajski provinci Sensi je terjal 830.000 žrtev.

Tajfan v Halpougu (Indokin) leta 1881 je povzročil smrti 300.000 ljudi.

1540 rudarjev je zgubilo življenje v premogovniški Honkeiko (Mandčurija) 25. aprila leta 1942. To je največja rudarska nesreča vseh časov.

Zelezniška nesreča 12. decembra 1917 v Modani (Francija) je zahtevala 543 žrtev.

7000 ljudi je izgubilo življenje v veliki pomorski katastrofi 18. februarja 1945 pri Danzigu. Nemška ladja »Wilhelm Gust-

Tudi letos je Matija Černič v Tribučah zadovoljen z lepim prideikom tobaka. V ljubljanski tobakni tovarni ga pohvalijo, da prideluje prav dobro »božo travico«. Dokaz, da lahko na naših zemljih pridelamo tudi kaj drugega kot krompir in repo! Seveda zahteva tobak in hmelj, ki ga bomo tudi kmalu začeli saditi na Dolenjskem, potrebno znanje in skrbno obdelavo, a nam zategadelj tudi bogateje poplačata naš trud.

(Foto: Jože Skof)

ČE ZNAJO SKRBI PLAVATI

»Ti, zakaj pa toliko piješ?«
»Da utopim skrbi.«
»Pa pomagaj?«
»Ne; moje skrbi znajo men-
da plavati.«

RAZTRENENOST

Književnik Djura Jakšič je bil večkrat zelo raztresen. Med pogovorom je mislil na kaj povsem drugega, zato ni vedel, o čem se je govorilo.

Nekod se je pogovarjal z neko igralko. Med tem ko mu je ona govorila razne stvari, je bil on v mislih povsem odso-

»Auuu! Naletel sem na sledove civilizacije!«

loff« je vozila 5000 vojnih ujetnikov in 3700 izurnjenih mornarjev za podmornice, ko je bila torpedirana. Rešilo se je le 1700 mož.

Ob požaru v neki cerkvi v Santiagu (Chile) 8. decembra 1863 je zgorelo 2500 ljudi.

Avtomobilske nesreče v Ameriki so od 13. septembra 1898 (ko se je zgodila prva avtomobilska nesreča) do konca leta 1936 terjale 1 milijon 150.000 smrtnih žrtev.

Sportna katastrofa, dosej najhujša, se je dogodila 11. junija 1955 v Le Mansu (Francija). Avtomobilski dirkač Pierre Levegn je izletel z dirkalne steze v množico, kjer je avto eksploziral. Pri tem je našlo smrt 82 ljudi.

ten in na koncu ni vedel, kaj vse mu je pravila. Da bi malo popravil slab vtis, ki ga je napravil s svojo odsotnostjo od predmeta razgovora, je vprašal igralko:

»Ali ni niste pripovedovali, da ste snoči nastopili v gledališču?«

»Ne, nisem. Sinoči sem šla takoj po večerji v posteljo!«

»Res, pa ste imeli kaj velik obisk?«

MASČEVANJE

»Ta zlodjevi Fortunat v šestem nadstropju vsak dan sam sebi piše priporočeno pismo že dve leti,« potoži poštar, »in samo zato, ker mu nisem hotel dati hčere za ženo.«

»Kar vi mi plačajte, potem pa se sami z bogom zmenite za povračilo, saj se menda vsak dan menite z njim,« je dejal krovec.

Na vaški cerkvi je puščala streha. Ko jo je krovec na prošnjo župnika popravil, mu je župnik še predno je predložil račun rekel: »No, hvala lepa in bog plačaj!«

»Kar vi mi plačajte, potem pa se sami z bogom zmenite za povračilo, saj se menda vsak dan menite z njim,« je dejal krovec.

Toda še nadalje sem vztrajal pri načrtu in se odpravil in poslavljaj od vseh. Imel sem še prosto vožnjo do Kijeva, ki si mi jo odobrili še v Čiti. Ko sem prišel v Kijev, sem šel na mestni komisariat, da bi mi podaljšali objavo do poljske meje, toda komisar mi je rekel, da mi ne more ustreči in me napotil na vojaško komando. Rekel je, da je dobil ukaz od vrhovne sovjetske vlade, da ne sme noben Jugoslovjan zapustiti ozemlja Sovjetske unije, ker da se je Jugoslavija postavila na stran sovražnikov mlade Rusije.

Ko sem mu omenil, da jaz nisem sovražnik Rusije, temveč da sem se zanjo boril za časa revolucije, mi je zelo vpljudno odgovoril, da mi prizna zasluge, vendar ne sme preko navodil centralne vlade. Svetoval mi je naj se obrnem na vojaškega poveljnika. Sel sem tja ter razložil načelniku mestne vojske kdo sem in kaj želim. Rekel je: »Vse dobro, toda treba je pisмено prošnjo, šele potem ti damo lahko dovoljenje za pot do meje.« Prošnjo sem napisal pa mi je rekel: »To ni dobro, ne smeš napisati, da si Jugoslovjan, moraš si kaj drugega izmisliti, čeprav ne bo resnično.« Napisal sem drugo prošnjo in navedel, da sem imel v Kijevu pred revolucijo očeta in mater, ki ju sedaj ne morem najti, po polzvedbah pa sem dognal, da sta odšla v Kamenec-Podolski. Nato je rekel: »To bo šlo, bom podpisal.« Res je podpisal, kakor tudi navzoči komisar. Ko sem prošnjo nato moral nesti na vložništvo zaradi knjiženja v delovodnik, sem našel tam starejšega moža, ki je prošnjo prebral in zmajal z glavo, da tu nekaj ni v redu. Stopil je z listino do načelnika in komisarja in nekaj dopovedoval, onadva pa sta ga potolažila, da je vse v redu in mu ukazala, naj stori kar je potrebno.

Končno sem šel na vlak in se odpeljal proti poljski meji. V Kamenec-Podolskem sem se ustavil in ostal nekaj dni tam. Ogledal sem si to staro mesto, ki je videlo nekoč turška krdela in je bilo tudi dalj časa pod turško upravo. V mestu je bilo dokaj raznih beguncev, predvsem Poljakov. Četrtri dan sem se odpravil peš do nekdanje rusko-avstrijske, sedaj rusko-poljske meje. Vlak ni vozil, jaz pa sem nosil poln kovček knjig, ki me je oviral pri hoji. Oddal sem jih nekemu kmetu, vse razen dveh, ki sem ju prinesel s seboj. Ko sem bil še kake tri kilometre od meje, sem videl na polju žanjice, ki so žele pšenico, in moške, ki so jim pomagali. Sel sem k njim in jih vprašal, kje bi mogel preko meje, ki je bila ob majhni reki. Povedali so mi, naj grem zvečer do mlinarja, ki je dober človek in mi bo dal nadaljnja navodila. Tudi slavniki so mi dali, da ne bi pri morebitnem srečanju s patroljo vzbujal pozornosti. Res sem srečal dva vojak, toda šla sta naprej ne da bi se zmenila zame.

Sonce se je bližalo zatonu, nastajal je mrak, jaz sem se od njih poslovil in se napotil proti omenjenemu mlinu. Mlinar je ko mojem prihodu obvestil bližnjo obmejno stražo, ki je prišla v mlin. Pozdravili smo se in vprašali so me, za kaj gre. Povedal sem jim, da prihajam iz vzhodne Sibirije in mi kot Jugoslovjanu ne dajo dovoljenja za prehod čez mejo. Prvotno sem nameraval ilegalno prekorčiti rusko-poljsko mejo, pa sem se premislil, ker smatram, da imam dovolj zaslug za Rusijo in da bi se mi lahko dovolil prehod, čeprav tega centralna vlada ne dovoljuje Jugoslovjanom. Rekel sem: »Dovolj sem se boril in trpel za novo socialistično državo in mislim, da mi boste dovolili, da v sporazumu z vami prekorčim mejo.« Na te besede so se nasmešili in se pozanimali, kaj nosim s seboj. Imel sem nekaj drobnarij, knjig in zemljevidov. Za raznovrstne dokumente iz časov borb so mi svetovali naj jih ne nosim s seboj, ker na Poljskem niso ravno priporočljivi. Le od jugoslovanskega konzulata iz Vladivostoka sem si obdržal papirje, drugo pa uničil. Poveljnik straže mi je točno označil kje naj pridem preko reke. Na eni strani jezcu je bil ruski, na drugi strani pa poljski mlin.

Prešel sem vodo, noseč obleko v roki. Poljska straža na drugi strani je bila medtem po Rusih obveščena o mojem prihodu in mi ni delala ovir. Billi so vpljudni z menoj, pri njih sem počakal dneva, nakar so me odvedli v bližnje mesto Skalo in me predali policiji. Temeljito so me pregledali in me nato odvedli na opazovanje v karanteno za štirinajst dni. Zatem so me odpravili v Varšavo, kjer je bilo sredi mesta koncentracijske taborišče, ki ni nudilo razveseljive slike. Na sredi dvorišča je bila hiša, v katero so natlačili nekaj sto bivših ujetnikov, ki niso imeli prostora niti toliko, da bi se ponoči ulegli; spali so sključeni. Na zrak so nas puščali po pol ure in prav toliko za čas obeda. Mene so vprašali kaj sem, in ko sem rekel, da Jugoslovjan, so dejali: »Ti si srečen, vaš konzul pride pogosto po svoje ljudi, medtem ko bomo mi še nadalje tukaj gnili.« Nekateri ruski belogardisti, ki so za časa rusko-poljskega spopada pomagali Poljakom, so bili tam že več kot leto dni. Bilo je nekaj Madžarov, Rumunov in tudi Poljakov med njimi, vendar je bila večina Rusov-belogardistov. Po končani rusko-poljski vojni leta 1921 so jih gnali na prisilno delo, od koder so ubajali. Nekaj so jih polovili in internirali. Tem sem v obraz povedal, da so tepci, ker niso hoteli ubogati sovjetskega konzula, ki bi jim omogočil povratek brez kazni.

Sporazum

Prav zato, ker je vedel, da bo to njegovo dejanje sprožilo senzacijo in jezo, ravna Lenin z vso odkritostjo. Po njegovem naročilu je šel tajnik švicarskih delavskih sindikatov Fritz Platen k nemškemu poslaniku, ki se je že doslej tako na splošno pogajal z ruskimi emigranti, in mu sporočil Leninove pogoje. Kajti ta majhni, neznan emigrant ne pošilja nemški vladi nobene prošnje — kakor da je že sedaj zaslutil svojo bodočo avtoriteto — ampak ji stavlja pogoje, pod katerimi bi potnikli bili pripravljeni sprejeti uslugo nemške vlade: železniškemu vozu, v katerem se bodo peljali, mora biti priznana pravica eksteritorialnosti in niti »ri vohodu ne pri izhodu iz nemške države ne sme biti nikakršne kontrole oseb in potnih listov; vožnjo bodo plačali po normalni tarifi; voza ne smejo zapustiti ne po ukazu ne na lastno pobudo. Minister Romberg je dobil te pogoje dalje. V roke jih je spredil Ludendorff in jih nedvomno priporočil, čeprav v njegovih memoarih ni o tem niti besede, toda zgodovinsko je to nemara najvažnejša odločitev njegovega življenja. Poslanik je skušal v mnogih posameznostih vnesti še nekatere spremembe, kajti Lenin je nalašč sestavil protokol tako dvoumno, da se smejo v vozu brez kontrole voziti ne samo Rusi, ampak tudi Avstrijci Radek. Toda tako kot Leninu se mudi tudi nemški vladi. Kajti tega dne, 5. aprila so Združene države Amerike napovedale Nemčiji vojno.